

Iz sveta tišine

Srečno 2014!

Obvestilo uredniškega odbora

Pred vami je decembrska številka glasila Iz sveta tišine, v kateri boste našli zanimivosti iz sveta gluhih in naglušnih. Prejšnja številka je bila posvečena problematiki oseb, ki uporabljajo slušni aparat, in težavam, s katerimi se soočajo v vsakdanjem življenju. Tokratno številko posvečamo filmskemu in gledališkemu festivalu gluhih, prazničnemu decembru in zanimivostim iz društev. Želimo vam prijetno branje.

Če bi želeli tudi sami napisati kakšen prispevek, ste pristrčno vabljeni, da ga pošljete po elektronski pošti ali na naslov Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, s **pripisom 'za IST'**.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite prejemati, vas vabimo, da nam na naslov Zveze ali po elektronski pošti sporočite svoje ime, priimek ter naslov, da vas uvrstimo med njegove prejemnike.

Ne pozabite tudi na spletno glasilo IST, ki je dosegljivo na spletni strani www.zveza-gns.si.

Še vedno velja vabilo za dejavno sodelovanje pri ustvarjanju našega skupnega glasila Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov urednistvo.ist@zveza-gns.si.

Uredništvo

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

Pošiljanje pisnega in slikovnega gradiva za glasilo IST

V uredništvo prihajajo različne vrste datotek in fotografij za objavo. Radi bi vas vnovič spomnili na že napisana navodila, kako in v kakšni obliki je treba pripraviti in poslati datoteke. Le ob upoštevanju navodil bomo lahko zagotovili kakovost našega tiskanega medija.

BESEDILNE DATOTEKE

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

SLIKOVNE PRILOGE

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije potrebno upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije narejene s fotoaparatom, izberite nastavitve kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavitve kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega čitalca, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB. Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument! Ko boste besedilo v Wordu poslali po elektronski pošti, zraven pripnite še fotografije v formatu jpg. Če poslane fotografije in besedila ne bodo ustrezala navodilom, bomo članke prisiljeni zavrniti oziroma jih objaviti brez fotografij.

Uredništvo

IZDAJATELJ: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, Ljubljana, telefon: 01/500 15 00, telefaks: 01/500 15 22 SPLETNA STRAN: www.zveza-gns.si UREDNIK: Adem Jahjefendić, urednistvo.ist@zveza-gns.si UREDNIŠKI ODBOR: Franci Mulej, Boris Horvat, Franc Forštner, Aleksandra Rijavec Škerl, Nataša Kordiš LEKTORICA: Barbara Perc OBLIKOVANJE: Nina Orešnik TISK: Farba, grafične storitve d. o. o. Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. V posameznih primerih mnenja posameznikov ne izražajo obvezno tudi mnenja ZDGNS. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografija na naslovnici: Srečno 2014 **Foto:** Jan Orešnik

Leto je naokoli in okrog nas so praznično okrašene ulice, trgi in trgovine. Vse kar vabi k nakupovanju in obdarovanju. Mnogi že delajo sezname, koga bodo obdarili in razveselili.

Naša država pa še vedno ne zmore toliko morale, da bi gluhim, edini skupini invalidov, ki nima zagotovljenih tehničnih pripomočkov za neovirano samostojno življenje, le-te tudi zagotovila. Prav tako so mnogim gluhim študentom še zmeraj kršene pravice do tolmača med študijem, država pa le nemo gleda boj gluhega posameznika s fakulteto in pravnimi mlini za pravice, ki jih je sprejela z Zakonom o uporabi slovenskega znakovnega jezika.

Vse obljube in leporečje državnih uslužbencev in uradnikov ne zasenčijo diskriminacije ter krivic, ki se dnevno dogajajo osebam z okvaro sluha. Večina uradov, upravnih enot, centrov za socialno delo, prostorov Zavoda za zaposlovanje, bolnišnic, zdravstvenih domov in drugih javnih ustanov osebam z okvaro sluha, ki uporabljajo slušne aparate, še vedno ni dostopna. Nekateri zdravniki še vedno zavračajo prisotnost tolmača pri zdravniških pregledih, študenti še vedno ni-

majo zagotovljenega tolmača med predavanji, o zapisnikarju pa si ne upajo niti sanjati.

Če se že država mačehovsko obnaša do nas, pa bodimo vsaj mi boljši od nje. Zato v tem prazničnem času ne pozabimo, da to ni le čas nakupovanja in obdarovanja, ampak tudi čas, ko se spomnimo na najbližje, si postavimo nove cilje in se vprašamo, kaj smo dobrega naredili v minulemu letu. Prav je, da se spomnimo tudi na prijatelje, na nemočne in na tiste, ki si marsičesa ne morejo privoščiti. Zato naredite v tem mesecu kaj dobrega in osrečite koga, ki to najmanj pričakuje. Prav tako ne pozabite na starejše ljudi in na starše.

Upam, da bo država v prihodnjem letu spregledala svoje napake in poskrbela tudi za invalide z okvaro sluha, čeprav nekateri njihovo invalidnost in potrebe vztrajno zanikajo.

Naj čas nikoli ne mineva tako hitro, da ne bi zastali in pomislili na drage prijatelje ter občutili lepoto tega, da imamo drug drugega. V imenu uredništva vam v novem letu želim obilo zdravja in osebne sreče.

Adem Jahjefendić

S sekretarjeve mize

»Naj vas izzivi življenja ne prestrašijo, temveč vam pomagajo odkriti, kdo v resnici ste.«

Bernice Johnson Reagon

Izzivi so priložnost, da se iz njih učimo, rešimo marsikatero stvar in ob tem krepimo svoj značaj. Naša odločitev pa je, kako se bomo nanje odzvali. V tem se ljudje močno razlikujemo.

Prijava na razpis Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij

Skladno s postopki smo z društvi pripravili načrt za prijavo na razpis Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij za leto 2014. Obravnaval ga je upravni odbor Zveze in ga potrdil. V roku smo ga poslali na fundacijo, sedaj pa čakamo na sklep njenega sveta. Zaradi postopka ocenjevanja je nemogoče predvideti, koliko sredstev bomo prejeli in v kakšnem obsegu. Nova metodologija ocenjevanja bo omogočila ustrezne ocene in temu primerne sklepe. Dejstvo pa je, da je obseg sredstev fundacije za leto 2014 za okrog trideset odstotkov nižji kot je bil za leto 2013, zato v prihodnjem letu lahko utemeljeno pričakujemo manj sredstev.

Mednarodni dan invalidov

Ob mednarodnem dnevu invalidov so predsednik republike Borut Pahor, predsednik Državnega zbora Janko Veber in predsednica Vlade Alenka Bratušek organizirali sprejem za vse invalidske organizacije v Sloveniji. Udeležili so se ga tudi številni predstavniki države, med njimi ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter direktorica Direktorata za invalide. Povabljeni sta nagovorila predsednik republike Borut Pahor in predsednik Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Boris Šušteršič, sledili pa so številni neformalni pogovori. Sprejem na simbolni ravni predstavlja veliko priznanje vsem, ki delamo na področju invalidskega varstva.

Sprejem pri predsednikih

Delovni posvet v Državnem svetu

Državni svet, zavod Racio Social, Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Soča in društvo Auris so v prostorih Državnega sveta organizirali delovni posvet z naslovom Prehod mladih s posebnimi potrebami iz šole na trg dela. Z njim so obeležili mednarodni dan invalidov ter iskali nove inovativne načine in sredstva, na osnovi katerih bi se invalidi in njihove družine še bolj vključevali v družbo ter razvoj. V omenjeno problematiko se aktivno in strokovno vključujejo predstavniki društva Auris ter s tem soustvarjajo boljše pogoje za vse invalide.

Priznanje Zlati Crljenko

Ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dr. Anja Kopač Mrak bo dolgotletni sekretarki društva Auris Zlati Crljenko, ki zavzeto deluje na številnih področjih življenja in dela gluhih, naglušnih ter gluhoslepih, podelila posebno priznanje za dosežke v zadnjih dveh letih. Iskreno ji čestitamo za priznanje in za veliko delo, ki ga je opravila.

Sekretariat in predsedstvo Športne zveze gluhih Slovenije

Stekli so vsi postopki potrditve aktov Športne zveze gluhih Slovenije ter postopki za nove volitve organov in vodstva. Športna zveza gluhih s strokovnim

Seja sekretariata

delavcem Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Antonom Petričem izvaja posebni socialni program na državni ravni ter na mednarodni ravni aktivno sodeluje z Zvezo za šport invalidov Slovenije – Paraolimpijskim komitejem.

Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije

Na Nacionalnem svetu invalidskih organizacij Slovenije so potekali sestanki sekretariata in upravnega odbora ter letni posvet vseh invalidskih organizacij, ki sta se jih udeležila predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Mladen Veršič ter predsednik Društva gluhih in naglušnih Celje Aleš Peperko. Vsi se soočamo s posledicami finančne krize in ukrepi države, ki negativno vplivajo na financiranje naših organizacij. Za ohranitev finančne stabilnosti delovanja invalidskih organizacij je bilo opravljenih tudi nekaj pogovorov v Državnem zboru in na ministrstvih.

80-letnica delovanja Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor

Z gluhih in naglušnih iz različnih koncev Slovenije smo se udeležili slovesnosti ob 80-letnici delovanja Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor, ki so jo popestrili z zanimivim in raznovrstnim kulturnim programom. Slovesnost je bila le ena od številnih dejavnosti in prireditev, povezanih z obletnico delovanja društva. Za zaključek so zarezali v torto velikanko ter že načrtovali nove aktivnosti. Društvu, članom, prostovoljcem in sodelavcem čestitamo za častitljivi jubilej.

80-letnica mariborskega društva

Odbor naglušnih

Vnovič se je sestel odbor naglušnih ter med drugim obravnaval program rehabilitacije, novosti in dostopnost tehničnih pripomočkov. Na področju tehničnih pripomočkov ali slušnih aparatov bo morda dobil tudi priložnost za trženje.

Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami

Predstavniki Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana, Združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik ter

Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije smo sodelovali pri pripravi pripomb na Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami, predvsem v 8. členu, ki ureja tolmačenje v slovenski znakovni jezik. V predlogih smo poudarili dejstvo, da ustavna pravica gluhih in naglušnih do sporazumevanja v njihovem maternem jeziku ne sme biti kršena.

Zakon o izenačevanju možnosti invalidov

Po tem ko je vodstvo Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije obiskalo poslanske skupine v Državnem zboru, so poslanci Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti zastavili nekaj vprašanj o sprejetju Zakona o izenačevanju

možnosti invalidov. Za tem smo se nekajkrat sestali s predstavniki ministrstva ter znova ugotovili, da se omenjeni zakon po štirih letih še vedno ne izvaja, pa tudi podzakonski akt še ni urejen. Ministrica nam je zagotovila, da bodo zadevo dokončno uredili v prihodnjem letu.

Pravilnik o merilih za sofinanciranje izvajanja letnega programa športa na državni ravni

Aktivno smo sodelovali v javni razpravi o Pravilniku o merilih za sofinanciranje izvajanja letnega programa športa na državni ravni, ki je v medresorskem usklajevanju. Osredotočili smo se na nagrade za olimpijske medalje, saj pričakujemo, da bo država mednje uvrstila tudi medalje z olimpijskih iger gluhih. Največji problem v zvezi s tem je na mednarodnem nivoju, saj najvišje mednarodne športne organizacije gluhih ne sprejmejo predloga Športne zveze gluhih Slovenije, da bi olimpijske igre gluhih potekale vzporedno s paraolimpijskimi igrami, ki potekajo takoj za olimpijskimi.

Uredba o ukrepih za končne uporabnike invalide

Skupaj z drugimi invalidskimi organizacijami smo se odzvali na objavo predloga Uredbe o ukrepih za končne uporabnike invalide ter pripravili pisne predloge in pripombe nanj. Na ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport so sklicali sestanek, na

katerem so predlog dodatno pojasnili. V upanju, da se bo upoštevalo mnenje tako uporabnikov kot predlagateljev, pričakujemo potrditev in objavo omenjene uredbe.

Predstavitev programa osebne asistenc

Predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Mladen Veršič je skupaj s predstavniki nekaterih invalidskih organizacij na seji sveta Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij predstavil izvajanje posebnega socialnega programa na državni ravni – osebno asistenco. V medijih smo zasledili številne pritiske, ki se nanašajo na izvajanje omenjenega programa, ter netično pisanje nekaterih posameznikov o tem, ali ga osebe z okvaro sluha sploh potrebujejo. Osebna asistenca ni namenjena izključno premagovanju arhitektonskih in fizičnih ovir, temveč tudi premagovanju komunikacijskih ovir. Nekatero premagujemo s tolmačem, druge pa z osebno asistenco. Potreba po sporazumevanju in komunikaciji je temeljna osebna potreba, na kateri slonijo vse ostale psihološke potrebe.

RTV Slovenija

Na delovnem sestanku s predstavniki RTV Slovenija smo se dogovorili o skupnih projektih in sodelovanju pri podnaslavljanju in tolmačenju številnih oddaj, ki jih objavljamo na naši spletni strani, ter o projektih, ki bodo kmalu ugledali luč sveta. Rezultate skupnih prizadevanj si lahko ogledate na spletni strani Zveze. Vnovič smo jih opozorili tudi na direktivo Evropske unije o podnaslavljanju in tolmačenju v znakovni jezik ter se dogovorili, da bomo o njej še razpravljali.

Sredstva od kvot za invalide

Udeležili smo se predavanja predstavnice Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti o porabi sredstev bonitet, prejetih za zaposlitev invalidov nad predpisano kvoto. Spregovorili smo tudi o problematiki, povezani z javnimi deli, s katero se trenutno soočamo.

Gostilna Druga violina s prenosno slušno zanko

V ljubljanski gostilni Druga violina, v kateri za strežbo usposablajo osebe s posebnimi potrebami, so s pomočjo donatorja namestili prenosno slušno zanko. Odslej bodo v njej lahko sproščeno uživali tudi gostje s slušnimi aparati. Dogodka se je udeležila podpredsednica Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Darja Pajk.

20-letnica Socialne zbornice Slovenije

Udeležili smo se okrogle obletnice Socialne zbornice Slovenije, katere kolektivni člani smo, številni naši sodelavci pa tudi individualni člani. Na slavnostnem dogodku so podelili posebna priznanja, med prejemniki pa je bil tudi dolgoletni sekretar Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije in eden od ustanoviteljev zbornice mag. Aljoša Redžepovič. Čestitke.

Mladi gluhi in naglušni

Strokovnjakinja za zaposlovanje mladih Vesna Milošević s tolmačko

Na osebno pobudo predsednika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Mladena Veršiča se je več kot dvajset mladih gluhih in naglušnih udeležilo predavanja o novih podjetniških usmeritvah pri iskanju zaposlitve ter predstavitve sodobnih spletnih omrežij. Predstavitvi je sledil sestanek. Na željo predsednika se bodo mladi vnovič sestali, da se jih spodbudi k večji in bolj odgovorni vlogi zlasti pri aktivnem vključevanju v programe društev, tako na državni kot na lokalni ravni.

Predavanje o novih podjetniških usmeritvah

Usposabljanje predsednikov društev

Na željo predsednikov društev smo po dolgem času znova organizirali usposabljanje, na katerem so postavljali vprašanja o delovanju društev, njihovem financiranju in pravnem statusu. Dogodka so se udeležile tudi računovodkinja, predstavnica odvetniške družbe in specialistka za statusna vprašanja društev. Ker so tovrstna usposabljanja zelo pomembna, se bodo občasno ponavljala.

Usposabljanje predsednikov

Anina zvezdica

Tudi letos sodelujemo s skladom Anina zvezdica, ki znova zbira sredstva za socialno ogrožene. Lani smo na ta način prek Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor pomagali nekaj družinam. K sodelovanju smo pozvali vsa društva in močno verjamem, da bo za nekatere pomoč zelo dragocena. Anini zvezdici se iz srca zahvaljujemo za dobrosrčnost.

Anina
zvezdica

www.aninazvezdica.si

Čudovita Slovenija

Naj zaključim s srčnostjo. Slovenija je čudovita in varna dežela številnih priložnosti, polna naravnih lepot. Kljub temu da strah za prihodnost počasi prodira v našo zavest, je v njej še veliko pozitivnega in ustvarjalnega. Slovenci smo narod, ki zna poprijeti za delo in se ne boji odgovornosti. Zdaj imamo priložnost narediti korak naprej k lepšemu življenju. Bodimo odločnejši pri zagovarjanju poštenosti, sankcioniranju nepoštenosti in ukrepanju proti zlorabam. Nagradimo dobre in ustvarjalne ljudi ter njihove ideje, saj je bogastvo dežele prav v ljudeh.

Za praznike, ki prihajajo, vam želim vse dobro. Prijetno in zadovoljno 2014.

Matjaž Juhart

Nagovor predsednika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Mladena Veršiča ob koncu leta

Spoštovani,

ob koncu leta je prav, da se ozremo na pot, ki smo jo prehodili na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Spomnimo se pomembnih dogodkov, ki so zaznamovali naše delovanje na vseh ravneh. Delo je bilo pestro in večinoma uspešno, razen, malo manj, na zakonodajnem področju. Tega nismo krivi sami, pač pa vsesplošna kriza v državi.

Strokovna služba Zveze je skupaj s strokovnimi službami društev uresničila številne posebne socialne programe na državni in lokalni ravni. Veliko se je dogajalo predvsem na informativnem področju, v programu za ohranjanje zdravja in razvoju znakovnega jezika. S tem je naše delo postalo še bolj dostopno javnostim. Dobro smo sodelovali z društvi, saj le-ta prav tako izvajajo posebne programe, ki gluhim, gluhoslepim, naglušnim in osebam s polževim vsadkom lajšajo vsakdanje izzive.

Prijavili smo se na številne razpise, kjer smo pridobili dodatna sredstva za izvajanje naših programov. Uspeli smo tudi z nekaterimi donacijami, ki so olajšale življenje posameznikom in njihovim družinam.

Udeležili smo se mnogih sprejemov in sestankov pri varuhinji človekovih pravic, na različnih ministrstvih in drugih državnih organih, ki so pomembni za naše delo. Sodelovali smo tudi na nekaterih mednarodnih dogodkih gluhih in naglušnih. Najbolj odmevna je bila olimpijada gluhih v Bolgariji, kjer so nastopili evropski prvaki v košarki iz Slovenije ter najbolj obetavni slovenski gluhi teniški igralec Marino Kegl.

S številnimi aktivnostmi smo bili prisotni na državni in lokalni ravni. Javnosti smo se trudili ozaveščati o specifičnih situacijah, v katerih se nahajamo osebe z okvaro sluha. Veliko pozornosti so pritegnili naši družbeno odgovorni spoti, ki so jih predvajali na nacionalni televiziji, v kinematografih Kolosej, na avtobusih in lokalnih televizijskih postajah. Veliko truda smo vložili v programa za evidenco članstva in počitnikovanja. Zgledno smo sodelovali s Fundacijo za financiranje invalidskih in humanitarnih

organizacij ter z obiski poslanskih skupin poslance ozaveščali o gluhoti. Dobro smo sodelovali z matičnim Ministrstvom za delo, družino socialne zadeve in enake možnosti ter z Združenjem tolmačev za slovenski znakovni jezik, ki predstavlja neprecenljivi most med gluhi in slišječimi.

V Novi Gorici smo obeležili mednarodni dan gluhih, kjer je Društvo gluhih in naglušnih Severne Primorske istočasno praznovalo 60-letnico delovanja ter prejelo častno priznanje občine, za kar jim iskreno čestitamo.

V letu, ki se izteka, smo prav posebej obeležili tudi okrogle obletnice Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Velenje, Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor ter Mestnega društva gluhih Ljubljana. Vse prireditve so bile dobro obiskane in so veliko pripomogle k ozaveščanju javnosti o gluhih, gluhoslepih in naglušnih.

Naj omenim še letošnjo volilno skupščino Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, kjer sem bil izvoljen za predsednika, za podpredsednico pa Darja Pajk. Ob tem bi se rad zahvalil dotedanjinima predsednici ter podpredsedniku Zveze Fridi Planinc in Francu Kosu za delo, ki sta ga opravila. Želim si, da bi bil pri svojem delu vsaj enako uspešen oziroma še boljši od njiju. Ta moja osebna želja je pomembna predvsem zaradi vse večjega krčenja finančnih sredstev. Naj izpostavim tudi veliko delo, ki ga je opravil naš sodelavec Gorazd Orešnik, ki v kratkem odhaja v zasluženi pokoj.

Veliko dosežkov ne bi bilo možnih brez vas – gluhih, naglušnih, gluhoslepih, strokovnih sodelavcev, sekretarjev, predstavnikov Združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik in mnogih drugih, s katerimi imamo skupno vizijo o boljšem življenju za vse naše uporabnike.

Želim vam vesele božične praznike in uspešno, zdravo ter zadovoljno novo leto.

Govor predsednika Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije Borisa Šuštaršiča ob mednarodnem dnevu invalidov

Spoštovani gospod Borut Pahor, predsednik Republike Slovenije, spoštovani gospod Janko Veber, predsednik Državnega zbora Republike Slovenije, spoštovana gospa Alenka Brautšek, predsednica Vlade Republike Slovenije, spoštovani gospe in gospodje, spoštovani kolegi invalidi.

Le redki se spominjamo, da letos mineva 10 let od evropskega leta invalidov. Takrat smo ugotavljali, da imamo sodoben sistem invalidskega varstva, razvijajočo se državno invalidsko politiko, in začeli smo uresničevati Zakon o invalidskih organizacijah, ki je konkretna implementacija 18. standardnega pravila Združenih narodov o izenačevanju možnosti za invalide.

Tudi letos lahko trdimo, da imamo sodoben sistem invalidskega varstva, da smo v tem času ratificirali pravno zavezujočo Konvencijo Združenih narodov o pravicah invalidov, žal pa ne moremo več govoriti o integralni državni invalidski politiki in načrtnemu izvajanju te konvencije, čeprav parcialni segmenti invalidskega varstva še vedno uspešno funkcionirajo v korist slovenskih invalidov.

Ker invalidi vedno delimo usodo ostalega prebivalstva, ne tarnamo o pomanjkanju denarja zaradi finančno-ekonomske krize, temveč ugovarjamo temu, da ni pravega hotenja razpoložljivih potencialov integrirati v smiselno celoto za doseganje večjih učinkov tistih javnih finančnih sredstev, ki vendarle so na razpolago.

Razumemo, da implementacija konvencije ob varčevalnih ukrepih predstavlja poseben izziv, a nekatere obveznosti, predvsem zaveza temeljitega posvetovanja z reprezentativnimi predstavniki invalidov v vseh procesih odločanja o zadevah, ki se invalidov tičejo, ne terja finančnih sredstev, temveč le miselni preskok.

Invalidi smo pogosto imenovani največja manjšina na svetu in podobno kot druge manjšine smo se morali tudi mi za svoje pravice in enakopraven položaj v družbi boriti. S ponosom ugotavljam, da je bilo pri tem slovensko invalidsko gibanje uspešno in da so se invalidske organizacije dokazale kot eden redkih družbenih podsistemov, ki se je uspel izogniti ponesrečenim tranzicijskim eksperimentom ter privatizacijam. Iz nekdanje države prenešeno premoženje ohranjamo, razvijamo in plemenitimo z novimi socialnimi vsebinami.

Pred nami je leto, ki osveščene invalide navdaja z veliko mero zaskrbljenosti in negotovosti. Davek na srečke je že za približno 30 odstotkov zmanjšal prilive v FIHO, kar smo pred sprejetjem zakona tudi napovedovali, zdaj bo programe invalidskih organizacij obremenil

še davek na nepremičnine, najbolj pa skrbijo predlogi zakonskih sprememb, v mislih imam predvsem Zakon o igrah na srečo, za katere lahko na podlagi izkušenj drugih držav z veliko mero verjetnosti napovemo, da bodo prilive v FIHO reducirali še za dodatnih 30 do 40 odstotkov in izjemno otežili, če ne kar onemogočili, izvajanje prioriternih posebnih socialnih programov, ki jih najtežje skupine invalidov potrebujemo za golo preživetje, in ne za dvig kakovosti ali celo neodvisnost življenja.

Zakaj sprejemamo zakone, ki niso pogojeni z obstoječo krizo in so rezultanta premalo domišljenega pristopa? Obdavčitev srečk na izhodu, namesto na vhodu, na primer, bi imela za invalide bistveno manj negativnih posledic.

Glede na vse našeto od predstavnikov države upravičeno pričakujemo posebno previdnost pri pripravi zakonov, ki vplivajo na financiranje invalidskih organizacij, in dosledno spoštovanje zaveze iz konvencije, da se v vseh postopkih odločanja, predvsem zakonodajnem, dejansko posvetuje z reprezentativnimi predstavniki invalidov in v enakopravnem dialogu sooči argumente, ne pa samo evidentira naših pripomb.

Pri teh pozivih se invalidi zavedamo, da smo specifičen, včasih tudi narobe razumljen del populacije, vendar apeliramo k upoštevanju in spoštovanju naše drugačnosti. Za resnično strpno in inkluzivno družbo ne zadošča le sprejemanje različnosti, temveč zavedanje, da šele vključevanje različnih tonov privede do harmonije.

Slovenski invalidi imamo kljub aktualnim težavam o sebi in svojem družbenem okolju na splošno pozitivno mnenje, Konvencija o pravicah invalidov pa k pozitivnemu odnosu do nas zavezuje tudi naše družbeno okolje. Vsak dan, ne samo 3. decembra.

V imenu Nacionalnega sveta ter 21 reprezentativnih in drugih invalidskih organizacij, ki jih združuje, v imenu 100.000 interesno povezanih invalidov, kot tudi v svojem osebnem imenu, se vam iskreno zahvaljujem za ta sprejem, ki ima seveda tudi velik simbolni pomen v odnosu slovenske družbe do invalidov.

Gorazd Orešnik odhaja v zasluženi pokoj

Zgodovino gluhih je beležil s kamero

Gorazd Orešnik je bil sodelavec Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije od leta 2002. Njegova pot do profesionalnega gluhega snemalca se je začela leta 1993, ko se je na Zvezi udeležil tečaja avdio-video tehnike, kjer spoznal delo s kamero, reflektorji in montažo. Njegov mentor je bil Marjan Paveu, prvi profesionalni gluhi snemalec, ki je snemal tudi za RTV Slovenija. Po uspešno opravljenem tečaju ga je tedanji sekretar Aljoša Redžepovič v ekipo povabil kot snemalca.

S snemalno ekipo, ki jo je vodil Paveu, je Gorazd spremljal in snemal vse pomembne dogodke Zveze in društev gluhih in naglušnih po Sloveniji. Leta 1997 je šel prvič na teren v tujino – kot snemalec se je udeležil olimpijskih iger gluhih na Danskem. Še vedno se spominja otvoritve dogodka, ko se je moral znajti sam in je poiskal odlično mesto za snemanje ter dobil še več motivacije za delo.

Z izkušnjami in znanjem do redne zaposlitve na Zvezi

Leta 2002, po upokojitvi Marjana Paveua, je na priporočilo in povabilo takratnega sekretarja prevzel mesto vodje programa Videočasopis. Njegovo delo je bilo večplastno in je obsegalo snemanje na terenu, urejanje in montažo ter odgovornost za tehnično brezhibnost studia in studijske opreme.

V studiu

Zabeležil je veliko zmag

Spominja se, da mu je Marjan Paveu povedal, da je najbolj užival v snemanju zmagovalnih trenutkov gluhih športnikov, ko so Sabina Hmelina, Samo Petrač, Lojzka Meglič in drugi osvajali medalje. Tudi Gorazd je imel priložnost v kamero uloviti trenutke zmagoslavja. Že leta 2003 je posnel uspeh naših košarkarjev, ki so na svetovnem prvenstvu v Grčiji osvojili bronasto medaljo.

Na olimpijskih igrah gluhih v Avstraliji leta 2005

Delo snemalca s seboj prinese veliko potovanj. Gorazd se je udeleževal vseh večjih dogodkov in športnih prvenstev gluhih po svetu, od svetovnih in evropskih prvenstev do svetovnega in evropskega kongresa gluhih. Vendar sveta ni videl kot turist, temveč skozi objektiv kamere. Misliti je moral na težko snemalno opremo, kamero, baterije, kasete, stojalo in predvsem na kakovost videoposnetkov, saj jih je objavljala tudi RTV Slovenija v oddaji Prislunimo tišini. Delo snemalca je odgovoren poklic, ki

zahteva mirno in potrpežljivo roko, ne glede na to, ali je snemalec utrujen od dolge vožnje, žejen lovi kadre na razbeljenem soncu ali premražen snema smučarsko prvenstvo.

Stalno izobraževanje sledi napredku tehnologije

Od leta 2004 je delo z računalnikom zelo napredovalo, pojavil se je prvi prenos videa in Zveza je

Sodeloval je z uradom nekdanjega predsednika države

vzpostavila novi spletni portal, ki je poleg predstavitev in fotografij vseboval tudi video vsebine. Oblikovala se je ekipa petih ljudi, ki je skrbela za snemanje, fotografiranje, posredovanje novic, športnih rezultatov in slik na portalu. Ravno v tistem času je v Ljubljani potekalo evropsko prvenstvo v košarki, na katerem so zmagali naši košarkarji. V osmih dneh sprotnega objavljanja novic, slik in

Logotip Spletne TV

posnetkov s prvenstva je spletno stran obiskalo več kot štiri tisoč obiskovalcev iz vse Evrope.

Leta 2005 so v Avstraliji potekale poletne olimpijske igre gluhih, na katerih so slovenski košarkarji osvojili odlično drugo mesto. Gorazd je štirinajst dni snemal in fotografiral tekme, zvečer in ponoči pa montiral prispevke ter jih po elektronski pošti pošiljal v studio v Sloveniji, kjer jih je Bojan objavil na spletni strani Zveze, objavili pa so jih tudi drugi slovenski mediji. Po zaključku iger je števec kazal osem tisoč osemsto ogledov, kar je presenetilo tudi ustvarjalce Videočasopisa in vodstvo Zveze. Zato so se odločili, da kupijo novi zmogljivejši strežnik,

ki bo omogočil istočasni obisk spletne strani najmanj sto uporabnikom. Leta 2007 si je spletna stran Zveze nadela uradni naziv Spletna TV, Gorazd pa je oblikoval njen logotip.

Neminljivi rezultati dela

Gorazd je vodil in urejal Videočasopis, ki so ga šestkrat letno prejela vsa društva in lokalne televizije. Snemal in montiral je vsebine za Spletno TV in se kot snemalec udeležil vseh pomembnih dogodkov, katerih posnetki so bili objavljeni tudi na nacionalni televiziji. Prispeval je tudi fotografije za glasilo Iz sveta tišine, ki ga pravkar prebirate. Svoje znanje in izkušnje je prenašal na mlajše in na člane ostalih društev, saj je več let vodil dobro obiskane video delavnice v Kranjski Gori in pripravljaval filme za vsakoletni filmski festival gluhih.

Pravi, da mu ne bi uspelo brez takratnega sekretarja, ki ga je prepričal, naj ostane na Zvezi, Marjana Paveua, ki ga je veliko naučil, ter nekdanjih in sedanjih sodelavcev ekipe oddaje Prisluhnjimo tišini, s katerimi je dobro sodeloval. Za podporo in motivacijo se zahvaljuje tudi staršem, otrokoma, partnerki in prijateljem.

Med montažo

Gorazd po enajstih letih dela v studiu odhaja v zašluženi pokoj. Njegovega prispevka h kakovosti dela informativnih programov Zveze se ne da skrčiti v časopisni članek, lahko pa zatrdim, da je s svojim delom prispeval k boljšemu dostopu celotne skupnosti gluhih in naglušnih do kakovostnih informacij.

Matjaž Juhart

Oto Pestner

Leta 1971 je festival Slovenska popevka praznoval deseti rojstni dan, zmaga pa je pripadla mlademu, takrat komaj petnajstletnemu Otu Pestnerju, ki je interpretiral zdaj že legendarno zimzeleno uspešnico Trideset let. A vendar le redki vedo, da je že pred tem sodeloval z zasedbo New Swing Quartet in uspešno nastopal na mladinskih festivalih, še prej pa si marsikdaj delil oder s svojim očetom in njegovim ansamblom, ki je igral v takratni celjski pivnici Koper.

Ni ga, ki bi ne vedel za moško legendo slovenske popularne glasbe Ota Pestnerja, pa naj bo osebno ali le ljubiteljsko povezan z glasbo in njenim nastajanjem. Njegov vokal vse prepogosto povezujemo s pesmimi, ki krajšajo čas starejšemu občinstvu, tistemu, ki nedeljske popoldneve preživlja ob radijskem sprejemniku, in oddajam, ki so posvečene rojstnodnevnim, poročnim in drugim čestitkam. Kako tudi ne, ko pa je pesem Mati, bodiva prijatelja bržkone popolna, da se jo predvaja k lepim besedam. Nič drugačne niso Vrača se pomlad, Vse je lepše, ker te ljubim in številne druge. A vendar pri tem tako radi pozabljamo na njegove vokalne zmožnosti, ki nikakor niso zanemarljive, in bi morale biti zgled marsikateremu današnjemu predstavniku slovenske popularne glasbe.

V monografiji Ciganska kri: glasba Ota Pestnerja, ki je pred kratkim izšla pri KUD-u Lema izpod ostrega peresa Mateja Krajnc, najdemo prav vse, kar nas zanima o Pestnerjevi glasbeni karieri, in še mnogo več. Čeprav se monografija osredotoča na plošče in sodelovanja, se med vrstice prikrade tudi prenekatera anekdota s snemanj, festivalov in koncertov. Tako denimo izvemo za napako, ki jo ponosno skriva izvirna različica pesmi Trideset let, za odrsko postavitev, ki njega in hrvaško zvezdo zabavne glasbe Oliverja Dragojevića zmore nasmejati še danes, ter mnoge druge, ki marsikdaj nasmejijo tudi nas, bralce.

Delo nam predvsem da vpogled v celotni Pestnerjev opus, ki zajema vse od filmskih melodij, skladb iz muzikalov, priredb tujih uspešnic, avtorskih in festivalskih pesmi, a tudi gospelovskih in džezovskih melodij, s katerimi so nas mnoga leta razveseljevali člani zasedbe New Swing Quartet. Da je pisal aranžmaje za mnoge izbrane skladbe, ki so jih izvajali, ni nič novega, je pa nekoliko manj zna-

no, da je sodeloval tudi s številnimi drugimi izvajalci popularne glasbe, ki so interpretirali njegove pesmi. Bil je tudi član zasedbe Alpski kvintet ter sodeloval s skupino Pepel in kri, posnel več plošč za zagrebško založbo Jugoton, kar je bilo takrat nekaj povsem običajnega, zato ima v svojem opusu tudi več pesmi v srbohrvaščini, pel pa je tudi pesmi Đorđa Novkovića, ki je vanj polagal mnogo upov, a se nato nekoliko umaknil.

O tem, kako močno Slovenci potrebujemo čim večjo količino literature, tudi o t. i. pop kulturi in zabavni glasbi (kot tudi o glasbi nasploh), verjetno ni potrebno izgubljeni besed. Glasba nas spremlja povsod in vsak dan, pa naj smo njen velik ljubitelj ali ne. Glasba nas najde sama. Četudi imamo slušno okvaro in četudi ne slišimo. Jo pa čutimo. Glasba je tako čarobna, da se nas dotakne, čeprav je s primarnimi čutili ne zmoremo zaznati. Poleg tega izsledki kažejo, da osebe z delno ali popolno slušno okvaro glasbe ne poslušajo nič redkeje kot tisti, ki tovrstne okvare nimajo. Glasba je tu, z nami, in čas je, da si priznamo, da vpliva na vsa področja človekovega življenja.

Tudi iz tega razloga monografija o glasbi Ota Pestnerja ni le še ena življenjska zgodba, saj to sploh ni. Je zakladnica tega, kar smo danes. In tega, kar je bilo nekoč. Med posamezne plošče in pesmi je avtor Matej Krajnc namreč več kot dobro vtikal tudi številne podatke o zgodovini svetovne popularne glasbe, v čigar osrčju, Ameriki, je nastopil tudi Oto, a tudi o izvirnikih pesmi, ki jih je priredil, in o vplivih številnih glasbenikov, ki so na takšen ali drugačen način botrovali njegovemu glasbenemu razvoju. Od Elvisa Presleyja, Louisa Armstronga do Toma Jonesa, predvsem pa Golden Gate Quarteta, s katerim si je kot član zasedbe New Swing Quartet delil tudi oder ljubljanskih Križank.

Vse, opisano v monografiji, na lep način zaokroži in dopolni istoimenska plošča Ciganska kri, ki je hkrati ena njegovih večjih uspešnic, katere se še kako dobro spomnimo. Gre za posnetek koncerta, ki se je zgodil skupaj s člani Petar Ugrin banda v Ljubljani leta 2001. Vse to pa ni le Oto Pestner. Vse to smo mi in vse to so ter bodo naši zanamci.

Sodelovanje v programu Posluh!

Naše društvo že dobro leto sodeluje s kulturnim društvom Mladinski center IndiJanez. Da imamo z mladimi prostovoljci zelo dobre izkušnje, nam ni treba posebej poudarjati. Radi pa bi povedali, da smo zelo ponosni, da v Mariboru obstajajo mladi, ki so strpni do drugih in se zavzemajo za enakopravnost.

Mladi tečajniki

Kdo pravzaprav je IndiJanez? To vprašanje so nam pogosto zastavili gluhi in naglušni člani našega društva v želji, da bi o mladih prostovoljcih izvedeli kaj več. Zase pravijo, da so klub, mladi, odvisni od rokenrola ter svobodomiselnosti, in, kar je najpomembnejše, strpni do drugih. Radi se zabavajo, prirejajo koncerte, kulturne prireditve in razstave. Temeljno vodilo pri njihovem delu je inovativnost, odprtost in veselje do tega, kar naredijo. Klub v prostorih Pekarne deluje od leta 1994.

Od kod ime IndiJanez? Kdo je to, se sprašujete. Indi, kot upornik, revolucionar, nasprotnik globalizacije, skratka, karakterni Indijanec iz časov divjega zahoda ali preprost mlad človek, ki se je uprl vsiljevanju miselnosti. Janez pa zato, da se ve, od kod smo. Iz Slovenije, dežele Janezov.

O tem, kako je prišlo do sodelovanja med mladimi prostovoljci ter gluhi in naglušni člani našega društva, smo že veliko pisali, tokrat pa vam bi radi predstavili njihovo učenje znakovnega jezika, ki je v prostorih društva potekalo pod mentorstvom tolmačke slovenskega znakovnega jezika Kaje Zlatke Hötzl. Pokukali smo v občasnik kulturnega društva IndiJanez in naleteli na članek tečajnikov, ki so aktivno sodelovali v programu Posluh!

Takole se glasi: »Poletje se počasi poslavlja, počitnice in dopusti so že minili. Šola se je začela in z njo tudi program Posluh!, ki smo ga v prejšnjem šolskem letu pripeljali približno do polovice. Od septembra do konca letošnjega leta bomo obiskali naslednje srednje šole: III. gimnazijo, Srednjo ekonomsko šolo, Srednjo trgovsko šolo, Biotehniško šolo, Gimnazijo Velenje in Šolski center Ptuj. Glede na to da je program Posluh! pritegnil veliko medijev in širše javnosti, morda obiščemo še kakšno šolo, ki bo zainteresirana, da dijake naučimo kaj več o svetu gluhih ter osnovne kretnje slovenskega znakovnega jezika.

Prišel se je tudi nadaljevalni tečaj slovenskega znakovnega jezika. V bistvu gre za nadaljevanje tečaja, ki smo ga skupaj s prostovoljci junija prekinili za čas trajanja počitnic, saj je to čas dopustov, študijskih izpitov in počitnic, kar pomeni, da bi večina tečajnikov zamudila marsikatero lekcijo. Tako smo se dogovorili, da s septembrom nadaljujemo s preostalimi lekcijami nadaljevalnega tečaja. Ker se pripravljamo na 80. obletnico delovanja, bodo tokrat tečajniki opravili izpit kar na slavnostni akademiji pred vsemi gosti in povabljenici. V programu Posluh! se pripravlja tudi posebna glasbena skupina, ki jo bodo sestavljali gluhi in slišči posamezniki. Predvideno je, da bi se skupina predstavila širši javnosti na slavnostni akademiji ob 80. obletnici društva. Lahko rečemo, da smo ponosni na naše sodelovanje, in prepričani smo, da bomo še naprej ostali dobri prijatelji.«

Snežana Pauletič

Jesen

Po mokri pomladi, vročem poletju
prišla tiho je lepa jesen.
Obarvala se oblačila pisana,
polna vseh čudovitih barv.
Prevzame me vsako jutro.

Ponudi nam veliko dobrot,
če znamo skrbeti čez leto za to.
Pobiramo, kar ponuja se,
dobre volje smo, ker nekaj sploh je.

Želim samo da bi vedno bilo tako,
ker jesen je letni čas, ki razveseljuje nas.
Kratki dnevi in dolge noči
nalašč so za družabne dni.

Franc Forštner

Kostanjev piknik Društva gluhih in naglušnih Pomurja

Sredi oktobra, ko se je pričela sezona kostanja, smo člani Društva gluhih in naglušnih Pomurja uživali jesenske čare na tradicionalnem kostanjevem pikniku v Moravskih Toplicah.

Skupinska

Nanj smo se dobro pripravili, saj smo pričakovali več kot sto udeležencev. Pridne roke zaposlenih v društvu so v gozdu nabrale sedemdeset kilogramov kostanja ter ga s pomočjo nekaterih članov v nekaj urah prebrale, narezale in pripravile za peko.

Ko smo se začeli zbirati in pripravljati teraso za druženje, se je hladno jesensko jutro že prebujalo v sončno dopoldne. Bilo je veselo, saj ni manjkalo dobre volje, glasbe, plesa, petja, okusnega bograča, piščanca, peciva, dišečega kostanja in mošta. Vreme nam je bilo naklonjeno vse do poznega po-

poldneva, ko nas je presenetil dež. Ni nas pregnal in veselo smo se družili do večera. Vsem se zahvaljujemo za nesebično pomoč pri pripravi in izvedbi piknika, ki je bil odlično organiziran.

Silvija Horvat

Delavnica o neverbalni komunikaciji in motivaciji

Sredi novembra smo v goste povabili Sonjo Bercko z inštituta Integra. Za člane društva je pripravila zanimivo izkustveno delavnico na temo neverbalne komunikacije in motivacije.

Po uvodnem pozdravu se je predstavila, nato pa udeležence prosila, naj na listke napišejo pozitivna in negativna pričakovanja, ki jih imajo do delavnice. Vsak je napisal kakšno misel, listke pa smo nalepili na vidno mesto in jih prebrali.

Člani so dobili tudi nekaj splošnih informacij o komunikaciji. Komunikacija je proces, brez katerega družba ne bi obstajala. Da je uspešna, mora biti dvosmerna. To pomeni, da sta pošiljatelj in prejemnik sporočil enakovredna.

Osnovni elementi v procesu komunikacije, ki so med seboj povezani, so:

- oddajnik ali pošiljatelj (oseba, ki sporočilo oblikuje in odda),
- prejemnik (oseba, ki sporočilo prejme),
- sporočilo (vsebuje informacije, ki jih pošiljatelj želi prenesti prejemniku),
- komunikacijski kanal (pot, po kateri potuje sporočilo od pošiljatelja do prejemnika),
- šum (vsaka motnja v procesu komunikacije) ter
- povratna informacija (sporočilo, ki ga prejemnik informacije odda nazaj pošiljatelju in se nanaša na učinek informacije).

Veliko pozornosti je bilo namenjene neverbalni komunikaciji. Gre za komunikacijo z nebesednimi sredstvi, kot so mimika, geste, gibanje v prostoru in zavzemanje različnih položajev v njem, dotik, vonj ter zvočna podoba govora. Sonja je predstavila tudi dejavnike uspešne komunikacije, ki prispevajo k

Skupinska

boljšim medčloveškim odnosom. Sogovorniku je treba aktivno prisluhniti, kar pomeni, da dejansko razumemo, kaj pove. Do nasprotij vse prevečkrat prihaja prav zaradi neposlušanja in obtoževanja. Udeleženci so na primerih spoznali, kaj so »ti« in »jaz« sporočila. »Ti« sporočila so usmerjena v to, da drugemu poveš, kakšen je, da nanj preneseš negativno sodbo. »Jaz« sporočila pa so usmerjena v to, da izraziš, kako se v določeni situaciji počutiš. Nekaj besed je bilo namenjenih tudi zaznavanju.

Predavateljica je delavnico popestrila s filmi in zanimivimi vajami, zaključila pa s fotografijami znanih in uspešnih oseb, ki so kljub invalidnosti veliko dosegle. Bistvo teh fotografij je bilo spoznanje, da človek kljub oviranosti lahko doseže vse, kar hoče.

Udeleženci so bili nad delavnico navdušeni, zato bomo s tovrstnimi srečanji nadaljevali tudi v prihodnje.

Urša Jakop

Lupa 2013

V središču Ljubljane je že enajstič zapored potekal vseslovenski festival nevladnih organizacij Lupa. Na njem se je predstavilo tudi društvo Auris, ki smo ga zastopale Urša, Alenka in jaz. Stojnico smo si delile s podjetjem Racio iz Celja, s katerim sodelujemo na več področjih.

Dan je bil sončen in nekoliko vetroven. Mimoidočim smo predstavljale društvo in njegovo delovanje. S kolegi iz Racia, Uršo, Mojco in Boštjanom, smo pripravili tudi nastop na odru. Obe Urši in jaz smo predstavljale vsakdanje kretnje, ki se od kretenj gluhih skoraj ne razlikujejo, ter obiskovalce spraševale, ali jih poznajo. Tovrstne predstavitve so zelo koristne, tako za osebe z okvaro sluha kot za društvo, saj z njimi ljudem povemo, kdo smo, s čim se ukvarjamo in kaj nudimo ter krepimo svojo prepoznavnost.

Spoznali smo tudi veliko predstavnikov ostalih organizacij, ki so sodelovale na festivalu. Nekdo od njih se je oglasil na naši stojnici in nam predstavil svoj kraj, mi pa smo mimogrede dobili idejo za martinovanje.

Petra Čanak

Pretresljiva gledališka predstava

Skupina za samopomoč osebam z okvaro sluha si je ogledala predstavo Prešernovega gledališča Kranj

z naslovom 25.671 v režiji in scenografiji Oliverja Frlija, ki je tako v Sloveniji kot na Hrvaškem dvignila veliko prahu.

Režiser s posebnim pristopom v predstavi v gledalcu vzbudi globoke občutke. Pripoveduje o družini, ki je bila, tako kot 25.671 ljudi v naši deželi, izbrisana, ter prikaže njene travme in posledice izbrisa. Februarja 1992 je država iz registra stalnega prebivalstva izbrisala množico ljudi iz nekdanjih jugoslovanskih republik, če se v šestih mesecih niso odločili za pridobitev slovenskega državljanstva.

V provokativni predstavi smo se gledalci morali opredeliti, biti solidarni ali ne, ter občutili, kaj pomeni na vhodu igralcu oddati osebni dokument ter se strinjati ali nasprotovati, da ga razreže. Najhuje pa si je bilo ogledati družino na odru in občutiti stisko, s katero se je soočila, ko je izgubila sina, ki je zaradi pritiskov naredil samomor.

Za našo skupino je bila predstava še posebej stresna, saj smo s slušnimi aparati mnogo bolj občutili bučno glasbo in vpitje igralcev, katerih namen je bil gledalce soočiti z odgovornostjo ali v njih vzbuditi sočutje in solidarnost. Igranje so podkrepili s provokativnim zbiranjem denarja s pušico, ki ga po vsaki predstavi pošljejo na Ministrstvo za notranje zadeve.

Evropsko sodišče za človekove pravice je izdalo sodbo, v kateri je ugotovilo, da je Republika Slovenija kršila pravico izbranih do varstva zasebnega in družinskega življenja ter pravico do učinkovitega pravnega sredstva. Vlada te dni odloča o višini odškodnine, ki naj bi jo država po 21 letih izplačala izbranim kot nadomestilo za storjeno krivico.

Predstavo si je bilo vredno ogledati. Globoko nas je pretresla in o njej se bomo še veliko pogovarjali. Menim pa, da prepričanih ne bo prepričala in tudi politikov v prihodnje ne bomo volili bolj po pameti.

Vesela Banić

Sprehod za vse – delavnica mednarodnega projekta CLEAR

Da je društvo Auris prepoznavno v Kranju in na Gorenjskem, priča dokaz, da v pisarno prejemo številna vabila k sodelovanju in predstavitvi. Tokrat so nas povabili, naj sodelujemo v mednarodnem projektu CLEAR – Cultural Values and Leisure Environments Accessible Roundly for all (slovensko: dostopnost do kulturne dediščine in pristočasnih okolij za vse). Gre za mednarodni projekt, sofinanciran iz sklada Evropskega teritorialnega sodelovanja – Jugovzhodna Evropa, ki vključuje trinajst partnerjev iz šestih evropskih držav.

Predstavitve problematike gluhot

Pogosto se zgodi, da smo v enem dnevu vabljeni na več dogodkov na različnih lokacijah, a ker je naš mali prijetni kolektiv dobro organiziran, smo se hitro dogovorili in se razdelili tako, da je bilo prav. Padla je odločitev in Sprehoda za vse po znamenitostih Kranja sva se udeležili z Uršo, da pa bi tudi jaz razumela vsebino, sva s seboj povabili tolmačko Nino Apollonio.

Začele smo pri gostišču Stari Mayr, kjer smo se seznanile s potekom sprehoda oziroma poti, po kateri smo nameravale hoditi. Najprej smo se ustavile pri Kranjski hiši – turistično informacijskemu centru, kjer so se zvrstili pozdravni govori ter predstavitve projekta. Prav tu se je začela tudi najina predstavitve gluhot, komunikacijskih ovir in izkušenj. Kljub začetni tremi sva jo odlično izpeljali. Pot smo nadaljevale proti Prešernovem muzeju, kjer smo se srečale s slepoto in slabovidnostjo, z ovirami in težavami ter z izkušnjami Sandija, ki je kljub slepoti izvrsten športnik, in Sanje, ki študira na mariborski fakulteti. Preizkusile smo se tudi v hoji z belo palico in črnimi očali. Ker jaz ne bi bila jaz in ker je bila radovednost prevelika, sem se opogumila in se vživela v situacijo gluhoslepih oseb. Bilo je težko, občutij, ko povsem izgubiš orientacijo in občutek za prostor, pa ni možno opisati. Šele zdaj vem, kako težko je gospodu Tekavčiču, in prav v teh nekaj

minutah se je moje spoštovanje do njega in njemu podobnih le še poglobilo.

Zadnja točka našega ogleda je bil grad Khislstein, kjer smo se srečale z gibalno oviranimi osebami oziroma z osebami na invalidskih vozičkih. Tudi njihove zgodbe o težavah pri dostopu, izkušnjah in doživetjih so bile pretresljive, a kljub temu polne volje in optimizma.

S tem se je končal dopoldanski del delavnice, dogovorile pa smo se, da se dobimo tudi na popoldanskem delu – okrogli mizi, ki je potekala v mestni knjižnici. Na srečanju so najprej analizirali dogajanje na dopoldanski delavnici, za tem pa so predstavniki različnih invalidskih organizacij, med njimi tudi predstavniki gluhih in naglušnih Zlata Crljenko in Darja Pajk, odgovarjali na številna

Simulacija slepote

vprašanja, ki so se nanašala na ovire v prostoru in v komunikaciji za gluhe, slepe, gibalno ovirane ... Dogajanje se je zavleklo v večer in lahko rečem, da sem v tem dnevu ogromno doživela in preživela. Med drugim svoj prvi javni nastop, ki ni bil slab. Veliko sem se naučila, spoznala nekaj novih ljudi, s pomočjo tolmačke Nine prisluhnila njihovim zgodbam, se sprehodila in izvedela marsikaj novega o znamenitostih Kranja ter se družila s prijetnimi ljudmi.

Hvala za možnost, da sem lahko bila ena tistih, ki je delček sebe delila z drugimi. Hvala Urši, ki me je vzela s seboj, in Nini, ki je skrbelo, da sem vsako minuto sprehoda razumela vse, kar se je dogajalo.

Petra Čanak

Mednarodna konferenca Skupaj za zdravje

Na Brdu pri Kranju je 7. in 8. oktobra potekala mednarodna konferenca z naslovom Skupaj za zdravje. Organizirala sta jo Ministrstvo za zdravje in Inštitut za varovanje zdravja, v sklopu katerega poteka tudi program CINDI Slovenija. Posvečena je bila 10. obletnici uspešnega izvajanja nacionalnega programa primarne preventive srčno-žilnih bolezni ter izzivom prihodnosti, njen osnovni namen pa poudariti in prispevati k nadaljnji promociji ter uveljavljanju preventivnih dejavnosti in programov.

Predstavniki Zveze na konferenci

Konference so se udeležili tako domači kot tuji strokovnjaki, ki so dejavni na področju preventive. Očitno je, da je zavedanje pomena zgodnjega odkrivanja in preprečevanja obolenj na visoki ravni tudi v Sloveniji, kjer se veliko truda vlaga v dvig zavesti o skrbi za zdravje na državni ravni. Podatki, ki jih ima Inštitut za varovanje zdravja, so po mnenju vršilke dolžnosti direktorice lahko vir kakovostnih informacij o zdravstvenem stanju prebivalcev.

Poleg bogatega teoretičnega dela in predavanj o različnih tematikah, ki so nam vsaj delno dale uvid v dogajanje, nas je – osebe z okvaro sluha – pritegnila predvsem tematika o praktičnih pristopih za zmanjševanje neenakosti v zdravju. Svoje praktične izkušnje so predstavili udeleženci okrogle mize, ki je bila uvod v delavnice, ki so sledile. Omenjena tematika nas je zelo zanimala, saj se osebe z okvaro sluha redno soočamo z neenakopravnostjo v številnih zdravstvenih postopkih, predvsem pa z nepoznavanjem problematike izgube sluha.

Mladen Veršič, Martin Dobnikar, Adem Jahjefendić, Boris Horvat in jaz smo se dejavno vključili v delavnico z naslovom Izkušnje oseb s hendikepom pri dostopanju do zdravstvenih storitev, ki sta jo vodili Sonja Pungertnik z Zavoda sv. Ignacija za izobraževanje in raziskovanje ter Marjeta Keršič Svetel z Inštituta za varovanje zdravja. Prva je nazorno predstavila svoje izkušnje iz sveta slepih in slabovidnih ter s pripomočki omogočila simulacijo

različnih okvar. Udeleženci delavnice pa smo lahko preizkusili, kako je biti na invalidskem vozičku, ter tako doživeli motorično oviranost.

S pomočjo tolmačk slovenskega znakovnega jezika Mojce Klepec in Tanje Giuliatti ter FM sistema smo tudi sami predstavili svoje izkušnje. Prisotne smo seznanili s težavami, s katerimi se soočamo osebe z okvaro sluha, pokazali, kako deluje FM sistem ter spregovorili o njegovem pomenu in pomanjkljivosti za uporabnike slušnih aparatov. Pojasnili smo pomen prisotnosti tolmača, predvsem pa opozorili na ovire, s katerimi se srečujemo, zlasti s človeškega vidika. Svoja opažanja in izkušnje z invalidnimi osebami, med drugimi z gluhi in naglušnimi, so predstavili tudi zdravstveni delavci. Ugotovili smo, da je naša prepoznavnost v zdravstvu izjemno majhna. Večina udeležencev je prvič videla FM sistem, ki bi nam bil v vsakem zdravstvenem domu v veliko oporo, presenečeni so bili nad našimi opisi dogajanj v zdravstvenih ustanovah, nekateri pa so bili prvič v stiku s tolmačem in izvedeli, kako poteka postopek komunikacije z njim.

Na delavnici

Skupna ugotovitev ekipe, ki se je udeležila posveta in delavnice, je bila, da bo za prepoznavanje naših težav ter izboljšanje kakovosti življenja in dela oseb z okvaro sluha potrebno še veliko dela, tako na lokalni kot na državni ravni.

Darja Pajk in Boris Horvat

Intervju z Markom Mavrijem

Sem človek, ki se brez dela počuti prazno

Medalje in priponke s pohodov

Marko Mavri je dolgoletni član našega društva, ki že vrsto let v društvu in njegovi okolici nesebično pomaga pri raznolikih opravilih. V prostem času se ukvarja z različnimi rečmi, kot sta zbiranje starega denarja in značk. Je dobitnik nekaj priznanj na področju športa, v zadnjem času se ukvarja predvsem z ribolovom in balinanjem, v mlajših letih pa je bil tudi atlet. V domači delavnici izdeluje izdelke iz žice, pred leti je prejel društveno priznanje za nesebično pomoč, letos pa priznanje predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja za naj prostovoljca leta 2012.

Pozdravljeni, gospod Mavri, kako se počutite danes, ko sem vas povabila na pogovor? Je to vaš prvi intervju ali ste ga dali že kdaj prej?

Kljub bolj kislemu vremenu se počutim odlično. Rad pridem v društvo in se pogovarjam s teboj in drugimi. Vesel sem, da lahko del svoje življenjske zgodbe delim s tabo oziroma z bralci časopisa. To je moj prvi intervju.

Se lahko na kratko opišete, poveste kaj o sebi?

Sem Marko Mavri, rojen v Cerknem, z družino pa živim v Srednji vasi pri Šenčurju. Imam dva sinova in štiri vnuke, peti nas bo s svojim prihodom razveselil januarja.

Kako ste odraščali, kakšno je bilo vaše otroštvo? Imate kaj bratov in sester?

Prihajam iz kmečke družine, kjer je bilo šest otrok. Z brati in sestrami smo se vedno dobro razumeli. Skupaj smo počeli vse, kar počnejo otroci, pa tudi na domači kmetiji smo vsi skupaj pomagali.

Levo: Ne predstavlja si dneva brez dela
Desno: V domači delavnici

Kje ste hodili v šolo in za kateri poklic ste se izšolali?
Šolo od prvega do četrtega razreda sem obiskoval v Portorožu, v centru za gluhe. V peti razred sem začel hoditi v ljubljanski zavod za gluhe, kjer sem ostal do konca osnovne šole. Tudi srednjo šolo sem obiskoval tam in se v treh letih izučil za ključavničarja, opravil zaključne izpite in dobil naziv pomočnik.

Kako je takrat, ko ste obiskovali šolo, potekal pouk? Kakšni so bili način poučevanja ter pravila uporabe znakovnega jezika in tehničnih pripomočkov?

Pouk je potekal po delih, delno v govorni metodi, delno v znakovnem jeziku. Tehničnih pripomočkov nisem nikoli potreboval, saj sem gluh, in mi aparat nič ne koristi.

Po koncu šolanja ste si poiskali službo. Kje ste bili zaposleni?

Po šolanju sem se zaposlil v Centru za slepe in slabovidne v Škofji Loki, kjer sem ostal osem let, nato pa sem se preselil v Nemčijo, kjer sem si kruh služil devet let. Po vrnitvi v Slovenijo sem bil do upokojitve zaposlen v optiki Alcom.

Kaj pa vaš prosti čas? Pred meseci sem pisala prispevek o vaših hobijih – zbiranju značk, starega denarja, evrokovancev ter izdelovanju stvari iz žice za okrasitev sten v prostoru. Doma imate svojo delavnico, v kateri se prepustite domišljiji in ustvarjate. Kdo vas je navdušil oziroma vam dal pobudo za zbiranje omenjenih predmetov in izdelovanje žičnih okrasov?

Res je, doma imam kar lepo zbirko predmetov, od starega denarja do evrokovancev in značk. Za njihovo zbiranje sem se odločil sam. Dobil sem tudi nekaj priznanj oziroma kolajn, ko sem se udeleževal različnih pohodov po Nemčiji. Izdelke iz žice in pasti pa izdelujem po lastnem občutku in odlično mi uspeva.

Kaj pa šport? V društvu ste zelo dejavni pri ribolovu in balinanju. Ste bili ali ste aktivni še v katerem drugem športu?

V mlajših letih se za šport nisem zares zanimal. Sva pa bila s pokojnim gospodom Plojem kar nekaj časa člana sekcije v športnem streljanju.

Ste član našega društva. Se morda spomnite, kdaj ste prvič prestopili njegov prag in kako ste izvedeli zanj?

Član društva sem približno 36 let, zanj sem izvedel od znanca, in ker mi je bilo v njem všeč, sem tudi ostal.

Kot zelo dejaven član ste bili eden od udeleženi v društvenem izvršnem odboru in sodelovali pri vseh večjih dogodkih. Ste redni udeleženec predavanj, srečanj in izletov, ki jih organizira društvo. Kakšno je vaše mnenje o vodstvu in organiziranem delovanju društva nekoč in danes?

Vedno sem bil in še vedno sem dejaven v izvršnem odboru in v skupščini društva. Z vodstvom in organizacijo društva sem zelo zadovoljen. Vsi, prav vsi, so pripravljeni nuditi pomoč, ne glede na to, kje in kateri od članov jo potrebuje.

Imate morda v spominu kakšen posebno lep dogodek, ki se je zgodil v društvu od vašega prihoda pa do danes?

Najbolj mi je v spominu ostal izlet v Nemčijo, kjer smo si ogledali muzej izpred časa Hitlerjevega vladanja.

Velik del svojega časa, energije in ljubezni ste poklonili razvoju društva in njegove okolice, zato ste leta 2005 prejeli društveno priznanje za nesebično pomoč, letos pa ste bili izbrani za naj prostovoljca in ste na Brdu pri Kranju prejeli priznanje predsednika države Boruta Pahorja. Kakšni so bili vaši občutki ob teh posebnih dogodkih?

S priznanjem za prostovoljca leta

Sem človek, ki se brez dela počuti prazno. Delam doma, pomagam sosedom, z veseljem pridem na pomoč tudi v društvo. In v časih, ko se je prenavljala društvena hiša na Hujah, sem prav tako pomagal. Dobil sem dve priznanji: prvega v društvu leta 2005 in drugega letos na Brdu pri Kranju. Na obe sem neskončno ponosen, ponosen pa sem tudi nase in na opravljeno delo.

Petra Čanak

Gledališki festival gluhih

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je v sodelovanju z Društvom gluhih in naglušnih Ljubljana v Kulturnem domu Grosuplje organizirala gledališki festival gluhih. Tudi v ljubljanskem društvu si želijo z gostovanji po občinah, v katerih delujejo, širiti prepoznavnost naše invalidnosti ter ozaveščati o pomembnosti delovanja društev gluhih in naglušnih.

Tokratnega festivala sem se udeležil predvsem kot voznik in asistent gluhoslepega člana našega društva Jožeta Tekavčiča, ki je nastopil v gledališki igri režiserke Lade Lištvanove. Igra je nastala kot produkcija gledališke delavnice v Kranjski Gori, v njej pa so nastopili člani iz različnih društev.

Jože Tekavčič in Mladen Veršič

Jožeta vedno z veseljem opazujem pri igranju, saj se igri resnično preda in vlogo s srcem odigra. Tudi tokrat je bilo tako. Pravzaprav že od nekdaj z veseljem igra in še vedno imamo v lepem spominu njegov nepozabni nastop na mednarodnem dnevu gluhih leta 2010 v Trziču, ki je marsikoga ganil do solz. Takrat so se spletle ustvarjalne vezi z režiserko Lado, ki zna z vedno novimi idejami Jožeta navdušiti za sodelovanje v gledaliških igrah. Že večkrat nam je pripovedoval, na kakšen način doma vadi igro in kako močno mu misli na nastop popestrijo monotone dni. Sodelovanje v gledaliških vrstah ima zanj zagotovo velik rehabilitacijsko-terapevtski pomen, zato v društvu iz srca podpiramo njegovo željo po igranju in nastopanju.

Z zanimanjem sem si ogledal tudi ostale gledališke predstave in priznati moram, da gluhi in naglušni ustvarjalci vedno znova presenetijo in navdušijo s svojimi nastopi, pa naj gre za klasično gledališko igro ali plesno točko. Po koncu festivala so nas organizatorji povabili na svečano večerjo, kjer smo še dolgo premlevali vtise.

Boris Horvat Tihi

Osnovna šola Bohinjska Bela

Med številnimi vabili, ki jih v zadnjem času dobivamo v društvo, je tudi kakšno, ki nas prijetno preseneti. Eno takšnih je bilo vabilo iz osnovne šole na Bohinjski Beli.

Šola se nahaja v idiličnem, pravljicnem, gorenjskem okolju med gorami, sredi naselja, v stavbi, stari več kot stoletje. Kronike beležijo, da se je poučevanje na Bohinjski Beli pričelo leta 1852. V tem dolgem obdobju so se zgodile številne spremembe, ki jih je prineslo družbeno dogajanje. Med 2. svetovno vojno je bila šola nekaj časa zaprta, ukinjen pa je bil tudi pouk v slovenskem jeziku. Večkrat so jo zaprli zaradi epidemij nalezljivih bolezni, kot so ošpice, davica in gripa, leta 1968 pa je njen obstoj in delovanje resno ogrozil potres. Prevladali sta gorenjska trma ter vztrajnost in šola je delovala naprej, nekaj časa kot osemletka, od leta 1962 pa deluje kot podružnična šola Osnovne šole dr. Josipa Plemlja Bled. V vmesnem obdobju je bila enoletna, štiriletna in osemletna, zdaj pa je petletna.

Del učnega programa je tudi spoznavanje invalidnosti, zato so nas povabili, naj jih obiščemo. Na spletni strani šole so zapisali, da komaj čakajo obisk iz Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj. Ustaljena in usklajena ekipa v sestavi Zlata, Mirsada in moja malenkost se je vabilu z veseljem odzvala, gostitelji pa so nas prijazno sprejeli. Zvedavam otrokom in učiteljicam smo razložili, na kaj naj bodo pozorni, ko komunicirajo z gluho ali naglušno osebo, pokazali smo jim enoročno abecedo in nekaj najpomembnejših besed v slovenskem znakovnem jeziku ter ostale pomembne stvari, s pomočjo katerih bodo lažje razumeli osebe z okvaro sluha.

Otroci so nam predstavili svoje izkušnje doma in v šoli, kjer so imeli težko naglušnega sošolca, ter razložili, kako so se z njim sporazumevali. Šolska ura, predvidena za srečanje, je prehitro minila, šolarji so nadaljevali s poukom, nas pa so pred odhodom pogostili z domačo zelenjavno juho, ki so jo skuhal pri gospodinjstvu, ter nas obdarili s prikupnimi darilci, ki so jih naredili sami.

Med številnimi obiski gorenjskih in ljubljanskih osnovnih šol nam bo srečanje z učenci in učitelji osnovne šole na Bohinjski Beli ostalo v posebnem spominu, predvsem zaradi umirjenosti, ki prevladuje v podružničnih šolah. Prijaznemu kolektivu se še en-

Na šoli so nas bili zelo veseli

krat iskreno zahvaljujemo za povabilo, s katerim so omogočili, da smo otrokom predstavili našo invalidnost in pomen delovanja društva, jim razširili obzorje ter jim posredovali novo znanje, ki jim bo v življenju zagotovo prišlo prav.

Boris Horvat Tihi

Baterije za slušne aparate v Merkurju, Big Bangu in drogeriji DM

Nemški proizvajalec baterij Ansmann je prek uvoznika, podjetja RT-TRI, z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije podpisal pogodbo o donatorstvu. Njen cilj je povečati dostopnost baterij za slušne aparate v Sloveniji. Od vsakega paketa baterij za slušne aparate, kupljenega v trgovinah Merkur, Big Bang in DM v Sloveniji bo podjetje RT-TRI Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije darovalo 0,15 evrov. Denar bo namenjen za nakup pripomočkov za izboljšanje kakovosti življenja oseb, ki si jih zaradi socialne ogroženosti ne morejo privoščiti.

Vse, ki uporabljate slušne aparate, prosimo, da baterije zanje kupite v eni omenjenih trgovskih verig in s tem pomagate Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije.

V Zvezi pozdravljamo donatorstvo podjetja RT-TRI.

Šport in prosti čas

Poteka po Franciji (Tour de France), Italiji (Giro d'Italia), Španiji (Vuelta Espana) in tudi po Sloveniji. Vsak del oziroma etapa je dolga od 150 do 250 kilometrov. Da jo lahko prevozi, mora biti posameznik vzdržljiv ter premagati vzpone in spuste. A kljub temu le vzdržljivost pogosto ni dovolj. Pri dirkah sta največkrat pomembni tudi hitrost in tehnika varčevanja z energijo. Zdaj že verjetno veste, o čem govorim.

Na poti proti italijanski meji

Naj vam dam še dva namiga. Barcelona, London, Peking, očala gor, kapo na glavo, pozor, skok ter boj za vsako tisočinko, stotinko in sekundo z virom življenja na našem planetu – vodo. Val d'Isere, Kitzbühel, Wengen, noge v okovje, rokavice na roke, stisk palice in spust po strmini. Spet boj za dragoceni čas, ki ga lahko premagamo tudi s pomočjo ustrezne opreme. Verjetno ni težko razvozlati, kaj sem imel v mislih. Pa naj vseeno nanizam odgovore: najprej sem govoril o kolesarjenju, nato pa o plavanju in smučanju. To so trije športi, ki so mi najljubši in s katerimi se ukvarjam v prostem času. Trije športi, ki jih lahko v neposrednih prenosih spremljamo po televiziji, sam pa sem se že v otroštvu trdno odločil, da jih bom osvojil.

Kolesarjenje

Vsak otrok si želi imeti kolo, da se lahko druži in primerja z vrstniki. Ko sem videl, kako se moji sošolci s kolesi pripeljejo v šolo, sem si ga zaželel tudi sam. Ker imam težave z motoriko, sem ravnotežje na dveh kolesih sprva težko lovil, zato smo se s starši dogovorili, da najprej poskusim s triciklom. Izkušnja z njim je bila preprosta in zabavna, a je kmalu postala dolgočasna. Nekega večera smo se s sestro in prijatelji družili na asfaltiranem dvorišču pred gasilskim domom. Vzel sem sestrično kolo in se z njim zapeljal kot s triciklom. Brez padcev ni šlo, naredil pa sem pomemben korak naprej. Nato sem vadil, vadil in vadil ter z mnogo modricami in odrgninami osvojil vožnjo na dveh kolesih.

Kolo sem sprva uporabljal zgolj za vožnjo po domači vasi, za štirinajsti rojstni dan pa sem od star-

šev kot darilo za uspešen zaključek osnovne šole dobil gorsko kolo. Takrat sem že imel dovoljenje za vožnjo po prometnih cestah ter se s stricem in bratrancom pogosto odpravil na kolesarsko stezo od Kranjske Gore do Rateč.

Izboljšave in razvoj koles sem spremljal na spletu ter se odločil, da bo moje naslednje kolo boljše, lažje in hitrejše. Kupil sem si profesionalno gorsko kolo, ki ga uporabljam še danes. Zdaj mi kratke vožnje ne pomenijo več toliko kot nekoč, zato sem si priskrbel tudi opremo, ki jo ima vsak dober kolesar. Vsako jutro, ko je napovedan sončen dan, se odpravim na turo. Čim daljša je, bolje se počutim, ko se zvečer vrnem domov. Letos sem se s kolesom podal na čudovito turo do Belopeških jezer v Italiji. Pot me je vodila mimo Jesenic, skozi prelepe gozdove Gozda Martuljka do Kranjske Gore, proti Ratečam do italijanske meje ter po ravnini do jezer, ki se v italijanščini imenujeta Laghi di Fusine. Nahajata se v čudoviti naravi med hribi, hiter sprehod okoli njiju pa traja približno pol ure. V prihodnje nameravam s kolesom obiskati še Treviso, vleče pa me tudi v Avstrijo, kjer je narava čudovita, vendar bi moral, če bi jo želel občudovati, pred tem s kolesom premagati še kakšen kilometrski vzpon.

V Sloveniji sem prekolesaril dolino Radovne in Krmo, pogosto se odpravim tudi do slapa Peričnik in včasih pot nadaljujem v dolino Vrat, letošnji oktober pa sem izkoristil za vožnjo do Begunj. Pre-

Ob jezeru

Čudovita okolica jezer

kolesaril bi rad tudi slovensko obalo ter si ogledal Gorico in Trst. Vem, da me čaka še veliko lepih doživetij, in ni mi žal za nobeno modrico, ki sem jo dobil v otroških letih, ko sem se učil voziti kolo.

Plavanje

Voda je najmočnejši vir energije, ki lahko brez težav premaga tudi najbolj gorečega sovraga, ogenj. Z njeno pomočjo lahko omehčamo otrdele mišice, ki so zelo pomembne za naš gibalni razvoj. Sam sem po pripovedovanju staršev v vodi naredil prve korake. Plavanje je šport, ki si ga nekajkrat na mesec privoščim v olimpijskem bazenu v Radovljici ali v Kranju. Na začetku sem plaval bolj prosto, kakor se mi je zljubilo. Pomembno je bilo predvsem to, da sem ostal na površini vode. V osnovni šoli smo bili teden dni v šoli v naravi v Strunjanu, kjer sem osvojil vse plavalne discipline, ki jih izpopolnujem še danes. Najrajši imam kravl in delfina, vseč pa mi je tudi prsno plavanje. Kadar se mi na plavanju pridruži prijatelj s fakultete, vedno tekmujeva, kdo bo hitrejši.

Smučanje

Ko pride zima in so dnevi mrzli, ceste pa poledene, najraje smučam. Za smučanje me je že v otroštvu navdušil oče. Najprej sem se kot začetnik začel spuščati po hribčku blizu doma, nato pa je oče zame izbiral vedno težje terene. V Sloveniji je veliko kakovostnih smučišč, kjer se hitro spuščam po belih strminah in pri tem opazujem zasnežene vrhove. Najraje smučam na Krvavcu, Voglu in na Rogli. Veliko izbiro večjih smučišč, kot so Sestriere, Val di Fiemme in Cortina d'Ampezzo, imajo tudi v Italiji in Avstriji. Na belih strminah neskončno uživam, zlasti kadar imam nove smuči, poskrbim pa tudi za varnost in zaščito.

Opisal sem tri športe, s katerimi se rekreativno ukvarjam in v njih neskončno uživam. Rad imam tudi hokej, košarko in nogomet, kjer je lepo slišati zvok žoge, ki se odbije od nog; takšen strel imenujem petarda. Šport je zame zelo pomemben, zato rad rečem, da brez športa ni življenja.

Janko Noč

Tečaj slovenščine

Na tečaj slovenščine sem prihajal vsak ponedeljek, ker pa imam sedaj ob ponedeljkih predavanja, se ga ne morem več udeleževati. Zato sva se z učiteljico Jerico dogovorila, da pridem vsak petek. Učiva se o samostalnikih, pridevnikih ter predlogih, berem zgodbe, sklanjam, stopnujem, spregam in še marsikaj. Res je zanimivo, da je možno reševati naloge iz slovenščine, ne da bi bilo dolgočasno. Jerica poudarja, da je treba veliko brati. Rad berem knjige o Harryju Potterju. Prav tako moram vaditi govorjenje, natančno brati z ustnic in popraviti izgovorjavo.

V knjigah je znanje

Ponavadi uporabljam mimiko, kretnje in opazujem okolico. S prijatelji se pogovarjam v slovenskem znakovnem jeziku. Uporabljam tudi gluhofon, s pomočjo katerega lažje vadim govor, saj z njim nadzorujem izgovorjavo. Res sem vesel, da se učim slovnice, saj je nujno potrebna za pravilno pisno in govorno izražanje. Pri govorni komunikaciji s slišječimi sem imel težave, saj nisem razumel, kaj govorijo; izgovorjeno so morali napisati, da sem razumel. Učiteljica Jerica uporablja nekaj kretenj in govor. Tolmačenje potrebujem, da lažje razumem, in potem nimam težav. Da bom bolje razumel in snoval besede, moram uporabljati slovenščino. Moram se znati pravilno izražati in pisati, saj kot študent, ki hodi na fakulteto, menim, da bi vsi morali znati pravilno uporabljati slovenski jezik, sploh tisti z višjo ali visoko izobrazbo.

V prihodnosti se bo pokazalo, ali sem napredoval ali ne. Sem pa zelo zadovoljen in hvaležen, da se imamo možnost učiti, da nam društvo pri tem pomaga ter da je pripravljena pomagati tudi Jerica, saj bi zame kot študenta plačljivi tečaj slovenščine predstavljal veliko finančno breme.

Janez Koželj

Kostanjev piknik

Tik pred zimo nam narava ponudi kostanj, jesenski plod, ki je eden simbolov tega letnega časa. Za člane društva je tradicionalni kostanjev piknik eden najlepših jesenskih dogodkov. Tudi letos smo ga organizirali v prostorih društva. Člani so prihajali že pred dogovorjeno uro in s seboj prinašali kostanj, ki so ga nabrali v bližnjih gozdovih, ter obilo dobre volje. Nabralo se ga je veliko – debelega, srednjega in drobnega.

Glavni pek Marko Mavri

Na piknik nas je prišlo mnogo in takoj se je javilo nekaj prostovoljcev za rezanje kostanja. Za peko je bil zadolžen Peter, za boljše vzdušje pa smo priskrbeli jabolčni sok. Za posladek je bilo domače grozdje, ki so ga prinesli člani. Mirsada je pridno delila pečeni kostanj. Vroči kostanj, ki se je kar topil v ustih, smo pričakali otroško razposojeni. Bili smo enotnega mnenja, da tako zdravega kostanja že dolgo nismo jedli.

Ob slastnem kostanju smo se prijetno družili, povezovali in zabavali. Čas je hitro mineval, ko pa se je stemnilo, je bil čas za slovo. Polnih želodcev in dobre volje smo se odpravili domov. Kostanjev piknik predstavlja prijetno druženje, ki nas poveže z naravo in ponese v preteklo, bolj pristne čase.

Zanimivosti o kostanju

Kostanj ima številne zdravilne učinke, ki so jih poznali že naši predniki:

- uporaben je pri preprečevanju visokega krvnega tlaka,
- ima veliko hranilno vrednost,
- v primerjavi z oreški in semeni ima malo kalorij,
- je dober vir vlaknin, ki v hrani znižajo glikemični

Med lupljenjem vročega kostanja

indeks, prehrana z vlakninami pa znižuje raven holesterola v krvi,

- znižuje krvni tlak in preprečuje nastanek kapi,
- bogat je z vitamini B, ki so pomembni za ohranjanje lepe kože, las in nohtov, hkrati pa pomagajo preprečiti razdražljivost ter izboljšujejo spomin in koncentracijo,
- vsebuje visoke vrednosti esencialnih maščobnih kislin, koristnih za zdravje srca in ožilja,
- je dober vir vitamina C, ki ima pomembno vlogo pri gradnji zob in kosti, obenem pa je močan antioksidant, ki ščiti pred staranjem kože,
- kostanjevo listje se v zdravilstvu uporablja za zdravljenje dihalnih in želodčnih bolezni, posušeni kostanjevi listi v obliki poparkov pa blažijo znake bronhitisa ter umirjajo napade oslovskega kašlja,

- kostanjev med blaži vnetja dihal, bolečine v grlu in težave v dihalnem predelu; prav tako pomaga pri stresu, depresiji in agresivnosti ter jetrom olajša delo pri razstrupljanju telesa.

Alenka Dobnikar

Povzeto po: http://www.siol.net/trendi/lepota_in_zdravje/zdrava_prehrana/2013/10/v_gozd_po_kostanj_za_zdravje_in_boljse_pocutje.aspx

Martinovanje na Štajerskem

Ves mesec smo čakali in dočakali martinovanje, to je čas, ko se jesen ovije v najlepše barve in nam vinska trta povrne skrbno nego. To je čas, ko pozdravimo mlado vino in darove barvite jeseni. V Sloveniji se dan svetega Martina praznuje predvsem kot praznik vina.

Končno je prišla sobota, ko smo se odpravili na tradicionalno martinovanje, tokrat na Štajersko. Na pot smo krenili precej pozneje kot ponavadi. Naš avtobus je imel organiziran odhod iz Radovljice, Kranja, Škofje Loke in Ljubljane, kjer sem z manjšo skupino vstopila tudi sama. Med vožnjo sta nas navdajala veselje in dobra volja. Kot bi mignil, smo prispeli v Zabovce, kjer nas je čakal voden ogled mlina, ki je v zasebni lasti in ima dolgo zgodovino, saj je tam že dvesto let, obrt pa se še vedno prenaša iz roda v rod. Po krajšem ogledu in predstavitvi smo izkoristili čas za nakup njihovih izdelkov. Izbrali smo lahko med žiti, iz katerih pridobijo moko, in drugimi mlevskimi izdelki. Poleg pšeničnih, koruznih in ajdovih proizvodov smo imeli na izbiro tudi domače izdelke lokalnih proizvajalcev. Po ogledu nas je Boris počastil z borovničkami, saj je praznoval osebni jubilej. Čakala pa nas je tudi malica.

Siti in dobre volje, nič kaj prijaznemu vremenu navkljub, smo se z avtobusom odpeljali do Ptujskega gradu. Na parkirišču nas je pričakala Lidija z družino. Prijazno nam je ponudila pomoč pri prevozu starejših, ki težko hodijo, do vrha gradu.

Ptujski grad je danes urejen kot muzej. Tradicionalno so predstavljene tri pomembnejše zbirke: zbirka glasbil, zbirka orožja in zbirka tapiserij. Začeli smo v prvem nadstropju, v slavnostni dvorani gradu, kjer je razstavljena zbirka turkerij, slik s turškimi motivi, ki so nastale v 17. stoletju. Na njih so upodobljeni znameniti turški in evropski vojskovodje in dostojanstveniki, dame iz Osmanskega cesarstva ter prebivalci daljnih dežel. To je največja tovrstna zbirka na svetu, saj je v njej 47 slik, na katere so posebej ponosni. Nato smo si ogledali najlepše grajske sobane, ki predstavljajo zbirko fevdalne stanovanjske kulture iz časov od 16. do 20. stoletja. Prostori so stilno urejeni ter opremljeni s pohištvo in umetninami, ki so zapuščina grofov Herberstein. Nekaj predmetov je bilo po letu 1945 prepeljanih iz okoliških gradov, največ iz baročnega dvorca Dornava.

V pritličju smo si ogledali zbirko glasbil, v kateri je okrog 300 glasbil, namenjenih igranju umetne in ljudske glasbe, ter je najbogatejša na Slovenskem. Nato smo se odpravili do bližnje grajske konjušnice, kjer je razstavljena stalna zbirka pustnih mask, ki predstavlja tradicionalne pustne like z območja Ptuja. V njej so na ogled orači, rusa, medved, baba nosi deda, haloški Jürek, ploharji, kopanja, picek, kura, vile, dornavski cigani, kopjaš, koranti in hudič. Najbolj priljubljeni in množični tradicionalni lik je korant ali kurent. Po starem izročilu naj bi bil korant demon, ki je preganjal zimo in v deželo vabil pomlad.

Po ogledu in okrepčilu v grajski kavarni smo se vrnili na avtobus. Dež je vedno bolj padal in nekateri smo bili precej premočeni. Z avtobusom smo se odpravili do hotelskega parkirišča, kjer nas je čakal voden ogled lokalnih term, ki so s 35 leti najmlajše v Sloveniji. Ponašajo se z rimsko in srednjeveško zgodovino. Termalna voda pomaga pri revmi ter stanju po poškodbah in operacijah. Imajo velik vodni park in razkošno središče dobrega počutja, kjer ponujajo brezskrbno uživanje, kot so ga poznali premožni Rimljani. Razdelili smo se v dve skupini, prijazni vodički pa sta nam razkazali hotelski kompleks. Ogledali smo si eno- in dvoposteljno sobo, luksuzni apartma in notranji bazen, po ogledu pa nas je čakala sladka pogostitev v rimskem slogu.

Nato smo se odpravili na avtobus, ki nas je zapeljal do gostišča, kjer so za nas pripravili bogato večerjo s pridihom svetega Martina. Za odlično vzdušje je poskrbel ansambel z živo glasbo. V skladu s šegami in navadami so pripravili zanimiv in šaljiv obred krsta mošta. Blagoslov je opravil »škof« s pomočniki in veselo družino. Krst je potekal ob spremljavi številnih pesmi, ki opevajo vino, mednje spada tudi slovenska himna Zdravljica, ki sta jih za nas tolmačili Martina in Zlata. Nekateri smo celo pomagali zapeti. Do tega večera se je mošt obravnaval kot nečisto in grešno novo vino, ki smo ga ob blagoslovu spremenili v pravo. V prijetnem vzdušju, ob dobrem vinu, jedači in glasbi smo se zabavali in plesali pozno v noč.

Kmalu je napočil čas za vrnitev domov, kamor smo prispeli srečni in utrujeni. Bilo je lepo in nepozabno, pa tudi dež, ki je padal ves čas, nam ni pokvaril razpoloženja.

Alenka Dobnikar

Greva na kavo?

Zgornji stavek je zagotovo znan vsakomur, pogosto pa ga izrečemo, ko srečamo prijatelje, znance ali nekdanje sošolce. Namesto kave lahko spijemo tudi kakšen drugi okrepčilni napitek, vendar to ni bistvo mojega prispevka. V povabilu na kavo se skriva prijazno povabilo na klepet ali, povedano po domače, na čvek o aktualnih zadevah v politiki in družbi, o sosedih, starih in novih partnerstvih ali pa le o vremenu.

Tudi sam sem se včasih z veseljem odzval povabilu na krajši ali daljši klepet. To je bilo takrat, ko sem še kolikor toliko dobro slišal in sem se s pomočjo slušnega aparata lahko normalno pogovarjal, vsaj v mirnejšem okolju. Ti časi pa so minili, saj se mi izguba sluha z leti povečuje, s tem pa se stopnjujejo težave, ki mi jih prinaša naglušnost.

Povabilom na kavo se danes najrajši taktno izognem, pogosto z izmišljenimi izgovori, saj se v hrupnem okolju ne morem več normalno pogovarjati. Ugotovil pa sem, da se podobne stvari dogajajo tudi mojim naglušnim sotrpinom. V lokalih je vedno veliko hrupa, žvenketa in glasbe, zato besed enostavno ne razumem več, ne pomagajo pa mi ne standardni ne nadstandardni slušni aparati niti FM sistem. V hrupnem okolju ne pomaga noben tehnični pripomoček, lahko bi se sporazumeval le v znakovnem jeziku, ki pa ga na žalost ne obvladajo vsi moji sogovorniki.

Ne morem pozabiti grenkobe in žalosti v očeh naglušne prijateljice, ko mi je pripovedovala, da so se njeni nekdanji sošolci po večerji za obletnico valet odpravili zabavat, ona pa je kljub želji, da bi se jim pridružila, razočarana odšla domov. Ni namreč želela sedeti v družbi, ki se prešerno zabava in si pripoveduje stare štose, saj zaradi težav s sluhom ne bi imela pojma, o čem se pogovarjajo. Razumem jo in se tudi sam razžalostim ob tovrstnih dogodkih, ki se jih naglušni nezavedno izogibamo in sami sebe pehamo v izolacijo, saj nimamo druge izbire.

Koliko je zaradi takšnega bežanja iz družbe izpuščenih priložnosti za nova prijateljstva in znanstva, morda tudi za kaj več? Kdo ve? In koliko je bilo zaradi naglušnosti že zamujenih priložnosti, koliko prijateljstev, znanstev in razmerij je razpadlo, le zato ker naglušna oseba ne sliši dobro in sogovornikovih besed ne razume takoj, ko jih ta izreče?

Pogovor ob kavi

Še otrok naglušnemu staršu včasih težko dvakrat ponovi iste besede, kaj šele odrasli. Prav tako je naglušna oseba lahko hitro na slabem glasu, saj se zaradi naglušnosti izogiba povabilom na ples, ker ne sliši ritma. Tudi sam bi se v usklajenem ritmu z veseljem zavrtel s kakšno brhko plesalko, če bi le dobro slišal in ritmu ustrezno prilagodil korake. Saj znam, pa ne gre več tako, kot bi si želel.

Tovrstne zgone in nezgone se naglušnim dogajajo vsak dan. Nekateri nanje nenehno opozarjamo, drugi so se tega naveličali in se rajši umaknejo v samoto, tretji pa zbegani tavajo med svetom slišočih in sprijaznjenostjo z lastno izgubo sluha. Spomnim se, kako smo v mlajših letih s prijatelji veselo pohajkovali po gorah, in takrat se mi je zdelo čudno, če smo srečali samotnega pohodnika, saj nisem razumel, zakaj hodi sam. Zdaj pa to zelo dobro razumem. Ali pa se spomnim na nekdanjo sosedo, ki se ni hotela pogovarjati z nikomer. Kar mimo je šla in vsi smo jo imeli za čudaško. Šele čez mnogo let, ko sem ji svetoval pri izbiri slušnega aparata, sem izvedel, da je težko naglušna. Zdaj ne gre več mimo mene in vedno poklepetava, kadar se srečava.

Naglušnost ni le izguba sluha, ki se jo da nadomestiti s tehničnim pripomočkom. Je skupek nenehnih travmatičnih doživetij in vseživljenjska težava. Mnogo bolj je celovita, kot se zdi na prvi pogled, in povzroča precejšnje psihosocialne posledice, s katerimi se posameznik brez ustrezne rehabilitacije in razumevanja družbenega okolja zelo težko spopada. K uspešni rehabilitaciji lahko največ pripomore ozaveščanje javnosti o težavah, ki jih prinaša izguba sluha. Zelo pomembno pa je ozaveščanje vseh generacij, od najmlajših do najstarejših, saj verjamem, da s seznanjanjem o izgubi sluha prispevamo k prijaznejšemu življenju naglušnih in gluhih oseb.

Boris Horvat Tihi

Sedmi filmski festival gluhih

Sredi novembra se je v Mestnem kinu Ptuj odvijal sedmi filmski festival gluhih, ki ga je organiziralo Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor v sodelovanju z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije. Poleg povabljenih gostov sta si ga ogledali tudi predsednica Sveta invalidov občine Ptuj Zdenka Ornik ter Maja Erjavec. Festivalsko dogajanje sta v slovenskem znakovnem jeziku povezovala Mirjana Drumlič in Aleš Škof.

Ustvarjalci filmov z organizatorji

Tudi letos je bila izbira filmov gluhih ustvarjalcev zelo pestra. Gledalci v nabito polni dvorani so si jih lahko ogledali kar osem. Pri ustvarjanju filmov vsako leto prostovoljno sodeluje več ustvarjalcev: režiserji, montažerji, snemalci, pisci besedil in igralci. Denarja, ki bi jih dodatno spodbujal, ni. Gre za čisto ljubezen gluhih do vizualnega ustvarjanja. S festivalsko predstavitevijo filmov gluhih in naglušnih ustvarjalcev lahko dokažemo, da so komunikacijske ovire, s katerimi se srečujemo v vsakdanjem življenju, lahko premostljive. Način izbire sporazumevanja močno vpliva na kulturo in jezik gluhe skupnosti ter na posameznika znotraj nje. Pri gluhoti lahko govorimo o dveh kulturah oziroma dveh jezikih. Na sliščega vplivajo zvočni vtisi iz okolja, kar s časom poveča razlike med njim in gluhim, ki okoli sprejema le s pomočjo vida in tipa. Slišči zvok sliši in čuti, gluhi pa ga čuti le s telesom. Prav to je ustvarjalce filmov, predstavljenih na festivalu, spodbudilo, da so komunikacijo v njih vzpostavili vizualno, s kretnjami znakovnega jezika. In prav to uporabo znakovnega jezika, ki je materni jezik gluhih, je Republika Slovenija leta 2002 priznala kot slovenski znakovni jezik – uradni jezik gluhih.

Povezovalca Mirjana Drumlič in Aleš Škof

Na razpis za sodelovanje na filmskem festivalu so se prijavi člani Društva gluhih in naglušnih Ljubljana s filmom Poroka, Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče s filmi Zamuda, Videotelefonija in Zobobol, Mestnega društva gluhih Ljubljana s filmom s pomenljivim naslovom Pokažimo svoj talent ter gostitelj festivala Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor z dokumentarcem Osemdeset let Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor, glasbenim filmom Tišina in filmom z vpadljivim naslovom Tehnologija, ki so ga posneli člani mariborske podružnice na Ptuj.

Kot uvod v festival so skozi film z igralcema Mirjano in Alešem prikazali zanimivo zgodovino najstarejšega slovenskega mesta Ptuj. S pomočjo znakovnega jezika sta opisala nastanek mesta v času antičnega Rima in nas kronološko popeljala skozi različna zgodovinska obdobja vse do danes.

Sledil je dokumentarec Osemdeset let Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor. Društvo letos praznuje 80-letnico obstoja ter aktivnega delovanja med gluhi in naglušni na Podravskem. V filmu so prikazali zgodovinske odlomke društvenih aktivnosti v obdobju od leta 1933 do danes. Društvo je predstavilo tudi glasbeni spot Tišina, ki je nastal v sodelovanju z Društvom ljubiteljev glasbe občine Rače-Fram. Pokazali so, kako zvok zaznavajo v tišini in kako občutijo vibracije skozi pesem.

Nasmejani organizatorji festivala

Nabito polna dvorana

Film Zobobol Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Slovenske, Konjice, Vitanje in Zreče prikazuje komično situacijo mladega gluhega para, ki želi obiskati zobozdravnika, saj ima žena hud zobobol. Situacija se zaplete, ko se pri dežurni medicinski sestri hočeta naročiti na pregled.

V filmu Mestnega društva gluhih Ljubljana z naslovom Pokažimo svoj talent tri gluhe športnice pripovedujejo, kako so odkrile svoj talent, ki jim daje perspektivo, ter ostale gluhe pozivajo, naj poiščejo svoj talent in z njim gradijo svojo prihodnost.

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Slovenske, Konjice, Vitanje in Zreče se je predstavilo tudi s filmom Zamuda, v katerem se dvema slišočima dekletoma mudi na sestanek, na poti pa naletita na gluhi par z dojenčkom. V naglici se želita prebiti mimo njiju, par pa ju ne sliši.

V filmu Poroka je Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana prikazalo sanje gluhega dekleta, da se je poročilo s povodnim možem. Ko se zbudi, srečna ugotovi, da so bile to le sanje.

Tretji film Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Slovenske, Konjice, Vitanje in Zreče je imel naslov Videotelefonijska. V njem se slišočee osebe čudijo zmožnostim gluhih za komuniciranje z drugimi gluhihimi prek mobilnika s pomočjo videotelefonijske. Zadnji je bil na vrsti film Tehnologija ptujske podružnice Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor, ki prikazuje negativne plati odvisnosti od sodobne tehnologije, ki uporabnika osami in odtegne od družjenja, ustvarjanja ter osebnih stikov.

Ob zaključku festivalu je gostitelj režiserjem in ustvarjalcem filmov podelil kristalne plakete.

Filme si lahko ogledate na spletni strani Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije: <http://www.zveza-gns.si/slovenija/7-filmski-festival-gluhih/>.

Organizirali smo gledališki festival gluhih

Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana je sredi oktobra v Grosupljem organiziralo deveti gledališki festival gluhih. Naši člani, ljubiteljski igralci, so od septembra vadili dvakrat na teden. Predstavili so se s kratko poezijo Srce in razum, gledališko igro Angel in hudič ter šaljivo predstavo Čarli. Festival sta povezovala Petra Rotar in član Mestnega društva gluhih Ljubljana Robi Lah.

Gledališka igra

Dogajanje je potekalo brez zapletov. Na odru so se zvrstile gledališke skupine iz sedmih društev gluhih in naglušnih iz vse Slovenije s trinajstimi krajšimi gledališkimi nastopi. Videli smo različne žanre, od plesnih nastopov, poezije v kretnji in pantomime do gledališke igre v znakovnem jeziku. Ocenjevalno komisijo smo sestavljali Tone Petrič, Damjan Šebjan in jaz ter igralcem ob koncu igre dali koristne nasvete, kako lahko izboljšajo svoj nastop.

Gledališka igra

Festival je potekal v kulturnem domu v Grosupljem, kjer nas je direktorica Simona Zorc Ramovš prijetno presenetila s pozdravom v znakovnem jeziku. Zelo se je izkazal tudi tehnik Luka, ki je poskrbel za osvetlitev in glasbo. Dogajanje si je ogledalo okrog sto petdeset obiskovalcev. Prireditev je bila lepo izpeljana in je potekala brez zapletov, za kar gre zahvala predvsem zaposlenim v našem društvu in nepogrešljivim prostovoljcem. Vsem najlepša hvala.

Šege in navade

V času od začetka decembra do začetka januarja se pri nas praznuje več praznikov. Šege in navade, ki so povezane s praznovanji v tem obdobju, so se v veliki meri ohranile v nespremenjeni obliki od začetka 20. stoletja do danes. Spmembe so se zgodile zaradi vdora meščanskih šeg in navad v času, ko so se ljudje začeli zaposlovati v mestih.

Miklavževanje

Med najstarejši in za marsikateriga otroka najbolj doživeti običaj spada miklavževanje. Mladi in neporočeni fantje iz vasi se na predvečer svetega Miklavža, 5. decembra, napravijo v parkeljne, njihov vodja pa v Miklavža. Ko se zmrači, se začne sprevod po vasi. Hodijo od hiše do hiše in obdarujejo otroke. Če med letom niso bili pridni, jih okarajo.

Miklavževanje se je verjetno razširilo iz mest na podeželje, in ne obratno. Prvo poročilo o miklavževanju na Slovenskem je iz leta 1839 in ga opisuje takšnega, kakršnega poznamo še danes. Danes je v Miklavževem spremstvu več angelov in parkeljnov, ki rožljajo z verigami in strašijo otroke. Miklavž je oblečen v belo, na glavi ima mitro, v rokah pa drži škofovsko palico in knjigo, v kateri z zlatimi črkami piše, kaj so delali pridni otroci, in s črnimi, kaj so počeli poredni.

Miklavževa darila so skromna, postavlja pa jih v nastavljene posode ali copate – jabolka, suho sadje in sladkarije za pridne ter šiba za poredne otroke. Vse bolj se razširja navada nastavljanja posode, s tem pa tudi darila postajajo večja in dražja.

Advent

Advent ali adventni čas je čas pred božičem. Po katoliškem koledarju se začne na četrto nedeljo pred božičem. To je nedelja med 27. novembrom in 3. decembrom, imenuje pa se prva adventna nedelja. Obsega štiri nedelje, kar naj bi pomenilo štiri obdo-

bja stare zgodovine od Adama do Kristusa. To je čas duhovne priprave na božič ter v njem ni ženitovanj in plesa. Po domovih se postavijo adventni vencji, na katerih so štiri svečke, ki ponazarjajo štiri adventne nedelje. Vsako nedeljo se prižge novo svečko. Adventni venec je razširjen tudi med neverujočimi, pogosto brez sveč.

Po pravoslavnem koledarju advent obsega šest tednov pred božičem in je povezan s postom.

Božič

Praznovanje božiča izhaja iz predkrščanskih časov, ko so mnoga ljudstva častila nastop zimskega solsticija, ko se dan začne daljšati in simbolizira zmago dobrega nad zlim. Čas, ko zima res zaživi v vsem svojem sijaju in sonce zmaga nad temo, je širom sveta že dolgo čas praznovanja.

Božič je tradicionalni družinski praznik, ki ga praznujejo katoliški, protestantski in pravoslavni verniki. Kristjani ga praznujejo 25. decembra kot spomin na rojstvo Jezusa Kristusa, čeprav natančen datum njegovega rojstva ni znan. Datum za praznovanje je izbral cesar Konstantin. Pravoslavna cerkev božič praznuje 7. januarja, ker še vedno uporablja julijanski koledar.

To je čas, ko se postavi božično drevesce in jaslice. Pri tem sodeluje cela družina. Speče se potico, božični kruh in druge dobrote, za večerjo pa se pripravijo krvavice in kaša. Na božič velja, da se ne hodi na obisk, temveč se na slavnostnem kosilu zbere vsa družina. Ta dan se ne sme opravljati nobenega dela, miza pa je polna jedače in pijače. Božični čas traja do 6. januarja, praznika svetih treh kraljev.

Z božičem je povezan prikupen mož po imenu Božiček z dolgo belo brado, rdečo kapo in rdečim plaščem. Na hrbtu nosi koš z lepo zavitimimi darili, okrog pa potuje s sanmi, ki jih ponavadi vozi osem severnih jelenov. Na večer pred božičem, ko po hišah zavlada mir, Božiček obiše otroke in jih obdari.

V Sloveniji v preteklosti Božiček ni bil znan, saj so na božič praznovali dan Jezusovega rojstva.

Božiček je novodobna mitološka osebnost, ki obdaruje otroke v noči pred božičem. Nizozemski priseljenci v Ameriki so svetega Miklavža praznovali na podoben način, kot ga praznujemo pri nas. Darila za Miklavža, ki so jim jih poslali svojci iz Evrope, pa so z ladjo potovala čez ocean in prispela šele v času božiča. Praznovanju svetega Miklavža so se priključila še nekatera druga izročila, zlasti iz Skandinavije, in tako je nastal novodobni mit, ki je bil verjetno prvič opisan leta 1823 v zgodbi z naslovom Noč pred božičem.

Leta 1931 je risar Haddon Sundblom v reklamni akciji za Coca-Colo prvič narisal Božička v rdečih oblačilih z belo obrobo. Ta podoba je kmalu postala svetovni standard za Božička in brezplačna reklama za priljubljeno pijačo. Mit o Božičku se je iz Amerike razširil v druge dele sveta zlasti prek filmov in glasbe.

Šege, običaji in dobrote na Slovenskem v božičnem času:

- Božični kruh (hleb) je različen po slovenskih pokrajinah – pšenični, ajdov, rženi – in ima različna imena: poprtnjak, božičnik, mižnik, badnjak.
- Božične pesmi so nastale iz pesmi, ki so jih na ta praznik recitali po cerkvah (pesem Sveta noč je nastala leta 1818 v Oberndorfu pri Salzburgu).
- Koledovanje: v 13. stoletju je prišlo v navado, da so ljudje v božičnem času hodili od hiše do hiše in peli kolednice. Najprej so zapeli pesem, ki je napovedala namen obiska, in šele nato pozdravili vse v hiši ter jim zaželeli vesele praznike. Gospodar ali gospodinja sta jih obdarila. Božične kolednice so kasneje nadomestili trikraljevski ali pa so se združili.
- Prenašanje prižganega kadila po domu, škropljenje z blagoslovljeno vodo in prižiganje luči v krščanstvu predstavljajo novi čas, ki je nastopil z Jezusovim rojstvom.
- Zažiganje drevesnega panja je zelo stara šega iz 17. stoletja, ki se je ohranila do današnjih dni. Drevesno klado pripravijo že jeseni. Do hiše jo spravijo

s parom volov, saj je lahko dolga tudi dva metra in težka sto kilogramov. V hišo do ognjišča jo spravijo z verigami. Panj je tako velik zato, ker naj bi gorel do dvanajst dni. Zažgejo ga na sveti večer.

Silvestrovo in novo leto

Silvestrovo ali starega leta dan, 31. december, je zadnji dan v letu. Slovenci so zadnjemu dnevu v letu rekli staro leto, večeru pa drugi sveti večer. Silvestrov večer, kot ga poznamo danes, je nastal mnogo kasneje. V Poljanski dolini se je do danes ohranila šega, da se na večer pred novim letom otresa sadno drevje, tako prebujeni duhovi pa naj bi poskrbeli za dobro sadno letino.

Le delno se je ohranila navada, da po vaških hišah hodijo novoletni koledniki, ki s pesmijo voščijo dobro letino. Kolednice so se končale s prošnjo za darove: »En talar orehov, en talar klobas, en litrček vina, pa gremo od vas.« Ker so ljudje verovali, da koledniki prinašajo srečo, so jih gospodinje obdarile s klobasami, jajci in vinom. Bolj za zabavo kot zares pa so si ljudje na silvestrovo prerokovali prihodnost z vlivanjem svinca v vodo.

Danes so se običaji spremenili. Praznovanje prihoda novega leta je pri ljudeh, ki ne praznujejo božiča, povezano s postavljanjem novoletne jelke. Prav tako je v navadi obdarovanje, darove pa prinese dedek Mraz, ki smo ga iz ruske legende preselili pod Triglav, v Kekčevo deželo. Otroke v domačem krogu obdaruje pred novim letom ali na novoletno jutro. Oblečen je v ovčji plašč, v roki ima sprehalno palico, na glavi pa polhovko. Po navadi nima spremljevalcev, lahko pa ga spremljajo palčki, živali in snežinke. Pripelje se s sanmi s konjsko vprego.

Sveti trije kralji

Dan svetih treh kraljev imenujemo tretji božič, večer pred njim pa tretji sveti večer. Gre za krščanski praznik, ki se vsako leto praznuje 6. januarja v spomin prihoda treh kraljev, Gašperja, Mihe in

Boltežarja, ki so se prišli poklonit novorojenemu Jezusu in razglasili novico o njegovem rojstvu.

Prepričanje, da so bili kralji, in to trije, izvira iz legend, ki so nastale dosti pozneje. V nekaterih lahko celo preberemo, da jih je bilo dvanajst. V šestem stoletju so se pojavila tudi ustrezna imena: Gašper (Kasper), Miha (Melhior) in Boltežar (Baltazar). V ljudski umetnosti so po navadi upodobljeni tako, da je en od njih Evropejec, eden Azijec in eden Afričan ali vsaj temnopolt.

Po nekaterih krajih so trikraljevski koledniki povedali, od kod prihajajo: Gašper je iz krajev, kjer gre sonce gor, Boltežar prihaja od tam, kjer sonce na poldan stoji, Miha pa je doma tam, kjer gre sonce dol.

Na vratih cerkvenih objektov in hiš vernikov lahko vse leto vidimo napis G+M+B, kar pomeni svete tri kralje, poleg njih pa letnico tekočega leta.

Marsikje v Sloveniji in v Evropi je v času okoli praznika svetih treh kraljev oziroma Gospodovega razglašanja, razširjen običaj, da po hišah hodijo skupine kolednikov – zvezdonosec in sveti trije kralji, ki pojejo značilne koledniške pesmi, oznanjajo veselo vest, da se je v Betlehemu rodil Kristus ter v današnjem času zbirajo darove za potrebe misijonov.

Simbolika daril: zlato simbolizira Kristusovo kraljevsko dostojanstvo (judovski kralj), kadilo njegovo mesto večnega velikega duhovnika, mira, ki so jo Judje uporabljali za maziljenje trupel, pa že ob njegovem rojstvu spominja na njegovo trpljenje in smrt.

V pravoslavnih cerkvah po navadi na isti dan, ponekod pa dan pozneje, praznujejo praznik Jezusovega krsta. Po katoliškem koledarju se Jezusov krst praznuje prvo nedeljo po svetih treh kraljih.

Povzel Adem Jahjefendić

Viri: <http://www.gurman.eu/>, <http://sl.wikipedia.org/>, <http://www.seniorji.info>, <http://www.dijaski.net/>, lu-jesenice.net/cvzu/

Tradicionalne praznične dobrote

Naši predniki so za božič najpogosteje jedli božični kruh, imenovan poprtnik, potico in sadni kruh. Najbolj so se praznikov veselili otroci, ki so jih obdarili s kruhom, orehi in lešniki. Danes so mize v božičnem času bolj polne, prevladujejo pa različne domače jedi – kisló zelje, klobase, meso in različne vrste piškotov, potic ter ostalih sladic. Tudi otroke se bolj bogato obdaruje kot nekoč.

Poprtnik

Poprtnik je tradicionalni, bogato okrašen božični kruh iz bele moke, ki je včasih na mizi ostal vse do svetih treh kraljev. Pripravimo ga dokaj hitro, dolgotrajna pa sta vzhajanje in pečenje. Tradicija poprtnikov je še danes razširjena predvsem na Dolenjskem.

Pri številnih različicah kvašenega testa se spreminjajo količine masla, mleka, sladkorja in jajc. Različice z več maščobe vzhajamo dlje časa.

Sestavine:

Kvašeno testo:

- 1 kg moke
- 150 g masla
- 5 dl mleka
- 120 g sladkorja
- 3 jajca
- košček limonine lupine
- 1 žlička soli

Kvasec:

- 50 g kvasa
- 4 žlice moke
- 1 žlica sladkorja
- 6 žlic mleka

Premaz: 1 jajce

Predpriprava:

- V skodelico nadrobimo kvas, dodamo sladkor, moko in mlačno mleko. Premešamo, pokrijemo in pustimo vzhajati 10 minut.
- Pristavimo mleko in ga segrejemo do mlačnega.
- Pristavimo maslo in ga stopimo, nato pa odstavimo in ohladimo do mlačnega.

Priprava:

- V večjo skledo presejemo moko, dodamo mlačno maslo in mleko, sladkor, jajca, drobno nstrgano limonino lupino, vzhajani kvasec in sol. Zmes ugnemo v gladko testo, ki se ločuje od sten posode. Oblikujemo ga v hlebček, ki ga v skledi pokrijemo s prtom in pustimo približno 30 minut, da vzhaja.
- Manjši del vzhajane testa odvajamo, razvaljamo in iz njega izrežemo poljubne okraske: kite, ptičke, rombe, zvezdo repatico, letnice in podobno.
- Večino vzhajane testa oblikujemo v hlebec, ki ga s pomočjo kuhinjskega čopiča navlažimo z mlačno vodo, nato pa oblepimo s pripravljenimi testenimi okraski. Okrašeni hlebec pokrijemo in pustimo vzhajati približno 30 minut.
- Pečico segrejemo na 180 stopinj.
- Razžvrkljamo jajce za premaz in z njim premažemo vzhajani hlebec, ki ga za približno 60 minut potisnemo v segreto pečico.
- Pečeni kruh vzamemo iz pečice, pokrijemo s prtom in ohladimo.

Nadomestek:

- Sveži kvas, ki ga v hladilniku lahko hranimo le nekaj dni, lahko nadomestimo s trajnejšim suhim kvasom, ki ga lahko hranimo do 18 mesecev. Vrečka suhega kvasa je enakovredna kocki svežega (42 gramov).

Nasveti:

- Moko hranimo v suhem in zračnem prostoru, predvsem pa ločeno od drugih živil z izrazitim vonjem.
- Pred pripravo vse sestavine za kvašeno testo segrejemo na sobno temperaturo; najbolje, da jih iz hladilnika vzamemo večer prej. Najprimernejša temperatura za vzhajanje je 27 stopinj. V prostoru naj ne bo prepriha.
- Kadar kvašeno testo pripravljamo z ročnim električnim mešalnikom s spiralo, upoštevamo nekaj osnovnih navodil. Sestavine sprva mešamo počasi, nato hitrost postopoma povečujemo. Pazimo, da ne mesimo predolgo, pravilno ugneto testo pa se ločuje od posode, rok in spiral.

Vzhajano testo na hitro pregnetemo; spirali naj gresta le nekajkrat skozenj, da iztisneta ogljikov dioksid in vneseta kisik.

- Poprtnik lahko spečemo v okroglemu ali oglatemu glinastemu ali kovinskemu modelu.

Triki:

- Če nimamo toplote ali/in časa za pripravo kvašene testa, si pomagamo tako, da posodo s testom postavimo v pečico, segreto na 50 stopinj. Takoj ko testo potisnemo v pečico, jo ugasnemo. Testo začne vzhajati že čez nekaj minut.
- Gladko površino kruhove skorje dosežemo tako, da med pečenjem v pečico potisnemo posodo z vodo, ki izpareva.
- Pri kakovostnem kruhu vonjamo kvas.

Pojasnila:

- Moko pred pripravo testa presejemo, da postane zračnejša oziroma rahlejša.
- Pravilno vzhajani kvasec je penast ter diši po kislem in alkoholu.
- Zaradi posebnega pomena poprtnika, ki so ga bili deležni vsi družinski člani, na kmetijah pa tudi živina, so se zanj razvila posebna poimenovanja. Poprtnik je ime, ki je nastalo, ker so kruh prekrili s prtjem, da je počakal do zaužitja na določen dan v prazničnem obdobju.
- Razlika med kruhom in pogačo je v tem, da pri kruhu za rahljalno sredstvo uporabimo kvas, pri pogači pa druga rahljalna sredstva ali pa jih sploh ne uporabimo. Zaradi tega so pogače tanjše oziroma nizke; praviloma jih ne režemo, ampak lomimo z rokami.

Orehova Potica

Orehova potica je klasična slovenska specialiteta iz kvašene testa, nadevana z orehi, rozinami, medom, jabolki in začimbami. Sestavine zadostujejo

za okroglo potico premera 24 centimetrov ali 2 pravokotni potici, dolgi 28 centimetrov.

Kvašeno testo:

- 500 g moka tipa 400 ali 500
- 60 g masla
- 2 dl mleka
- 80 g sladkorja
- 2 jajci
- 40 g kvasa
- 1 vaniljev sladkor
- 1 žlička ruma
- 1 košček limonine lupine
- sol

Orehov nadev z rozinami:

- 400 g mletih orehov
- 100 g sladkorja
- 80 g medu
- 100 g rozin
- 1 dl sladke smetane
- 80 g jabolk
- 2 jajci
- 50 g drobtin
- 10 g kakava v prahu
- 1 vaniljev sladkor
- 1 košček limonine lupine
- 3 do 4 žlice ruma
- mleti cimet
- mleti klinčki

Premaz:

- pol rumenjaka
- malo mleka

Za model:

- 25 g masla
- 1 do 2 žlici ostre moka

Predpriprava:

- Vse sestavine za testo in nadev segrejemo na sobno temperaturo. Najbolje, da jih iz hladilnika vzamemo že večer pred peko.

- Mleko pristavimo in počasi segrejemo do mlačnega ter v njem raztopimo sol.
- V manjšo posodo nadrobimo kvas. Primešamo mu nekaj žlic mlačnega mleka, nato pa vse skupaj gladko razmešamo.
- Moko presejemo v plastično skledo.
- V kozico pristavimo maslo, ki ga počasi stopimo.
- V posodi gladko razmešamo sladkor, jajci, vaniljev sladkor in rum. Nazadnje v mešanico drobno nastrgamo limonino lupino.

Priprava:

- Moko prilijemo mlačno mleko. Dobro premešamo, nato prilijemo jajčno mešanico. Še enkrat premešamo in dodamo razpuščen kvas ter mlačno stopljeno maslo. Sestavine na hitro zmešamo v srednje gosto testo, ki ga zgnetemo le toliko, da postane gladko in se ne prijema sten posode.
- Testo neprodušno pokrijemo s pokrovom ali zavijemo v prozorno folijo ter ga na sobni temperaturi pustimo vzhajati do dvojne količine. Sredi vzhajanja ga na hitro pregnetemo, s čimer postane bolj luknjičavo.
- Model za potico namažemo z maslom sobne temperature ter potresemo z moko.
- Vzhajano testo še enkrat na hitro pregnetemo, nato ga razvaljamo na pomokani delovni površini. Debelejše okrajke porežemo, testo pa enakomerno namažemo s pripravljenim nadevom ter potresemo z rozinami in drobtinami. Tesno ga zvijemo in položimo v pripravljeni model.
- Potico z vilicami ali zobotrebcom na gosto prebodemo, pokrijemo in pustimo vzhajati.
- Pečico segrejemo na 175 stopinj.

Bogat orehov nadev:

- Rozine operemo, odcedimo in pokapljamo z rumom.
- Jabolko olupimo, mu odstranimo peške ter nastrgamo (potrebujemo ga 50 gramov).
- Sladko smetano pristavimo, nato pa med segrevanjem v njej raztopimo med.
- V kotličku razmešamo mlačno medeno smetano, mlete orehe, kakav, naribana jabolka, sladkor,

jajci, nastrgano limonino lupino, cimet in mlete klinčke.

Premaz:

- V skodelici gladko razmešamo rumenjaki in enako količino (v gramih) mleka.
- Vzhajano potico – v višino naj ne sega čez tri četrtine modela – na tanko premažemo s premazom, nato pa jo za 50 minut postavimo v ogreto pečico.
- Pečeno potico vzamemo iz pečice in ohladimo. Med ohlajanjem je ne premikamo.

Serviranje:

- Idealno je, da potico narežemo in ponudimo dan po peki.
- Zraven ponudimo čaj, kompot ali sadni sok.

Nadomestki:

- Testo nadomestimo z eno od različnih kvašenega testa za potico.
- Kvašeno testo za potico (z belo moko) pri večini sladkih potic lahko nadomestimo s kvašenim ajdovim testom za potico, kvašenim koruznim testom za potico, kvašenim rženim testom za potico ali s kvašenim polnozrnatim testom za potico. Zelo dobro se obnese tudi kombinacija osnovnega in kvašenega ajdovega testa.
- Kadar maslo nadomeščamo z margarino, pri čemer gre s kulinaričnega vidika za slabše nadomestilo, na zapisano količino vzamemo od 10 do 20 odstotkov več margarine.
- Namaščeni model lahko potresemo z drobtinami ali z mešanico ostre moke in mletih orehov.

Nasveti:

- Kadar kvašeno testo pripravljamo z električnim ročnim mešalnikom s spiralo, upoštevamo nekaj osnovnih navodil. Sprva sestavine mešamo počasi, nato hitrost postopoma povečujemo. Pazimo, da ne mesimo predolgo, pravilno ugnetenno testo se loči od posode, rok in spiral. Testo sredi in ob koncu vzhajanja na hitro pregnetemo; spirali naj gresta le nekajkrat skozenj, da iztisneta ogljikov dioksid in vneseta kisik.
- Sestavine za pripravo kvašenega testa segrejemo na sobno temperaturo, še boljše pa je temperatura med 25 in 35 stopinj. Z višjo temperaturo pospešimo razvoj kvasovk in vzhajanje testa, vendar pa ta ne sme preseči 50 stopinj.
- Ko izbiramo med, upoštevamo različnost okusov, arom in barv, ki so odvisni od vrste čebelje paše. Temnejše vrste medu imajo intenzivnejši in nekoliko bolj grenak okus.
- Med vzhajanjem testa in potice, pazimo, da je okoli njega enakomerna temperatura. Zato ga

ne postavljamo v bližino virov toplote, ampak posodo postavimo na sredino mize.

- Idealna temperatura za peko potice je 180 stopinj pri klasični oziroma 170 stopinj pri ventilacijski pečici. Pri slanih poticah lahko temperaturo povišamo za 10 stopinj.

Pojasnila:

- Zaradi različne vlažnosti moke in velikosti jajc, količine mleka pri kvašenem testu ne moremo natančno določiti.
- Kvašeno testo rahljamo in vzhajamo s pomočjo kvasa. Za dober razvoj kvasovk potrebujemo ustrezno temperaturo, sladkor, vlago in zrak. Kvasovke se najhitreje razvijajo pod vplivom sladkorja, zato sladko kvašeno testo vzhaja hitreje od slanega.
- Sol, ki jo dodamo kvašenemu testu, preprečuje premočno delovanje kvasa med pečenjem; posledice bi bile velike in neenakomerne luknje. Na deciliter tekočine vzamemo 2 grama soli, ki jo raztopimo v njej. Za slano pecivo količino soli podvojimo.

Opozorila:

- Kvas ne sme priti v neposredni stik s soljo, saj ta uničuje kvasovke.
- Maščobo v testo vmešamo nazadnje, da ne onemogoči delovanja kvasovk.

Povzel Adem Jahjefendić

Viri: <http://www.gurman.eu/>, <http://sl.wikipedia.org/>, www.seniorji.info, <http://www.dijaski.net/>, lu-jesenice.net/cvzu/

Sveta noč (Joseph Mohr)

Sveta noč, blažena noč,
vse že spi, je polnoč.
Le devica z Jožefom tam
v hlevcu varje detece nam.
Spavaj dete sladkó,
spavaj dete sladkó.

Sveta noč, blažena noč,
príšla je k nam pomoč.
Dete božje v jaslih leži,
grešni zemlji radost deli.
Rojen je rešenik,
rojen je rešenik.

Sveta noč, blažena noč,
radostno pevajoč
angeli Gospoda slavé,
mir ljudem na zemlji želé.
Človek zdaj si otet,
človek zdaj si otet.

Kogar imaš rad, nikoli ne umre. Le daleč, daleč je.

Draga Heda, polna upanja si zrla v prihajajočo jesen, da tvoje, nikoli utrujene oči, spet objamejo mavrično barvo narave. Kdo ve, zakaj, a v miru si rekla sama sebi, da so te barve tudi nekje drugje, na drugem koncu, in spokojno odšla.

Hedi je bilo življenje podarjeno 29. septembra 1920, v družini z osmero otrok, v Cigonah pri Slovenski Bistrici. Mama ji je zgodaj umrla in oče je tako dobil večjo vlogo pri skrbi za številno družino. Živeli so v majhni hiški, čuvajnici, ki jo je dobil kot železničar.

Oglušela je v drugem letu starosti, ko je prebolela škrlatiniko. S šestimi leti je bila vključena v šolo v ljubljanski Gluhonemnici. Po osemletki je odšla domov in delala kot dekla na bližnji kmetiji. Ker pa je bila zdrava in bistra punca, se ni pustila izkoriščati, in je pri sedemnajstih pobegnila v Ljubljano zase iskat košček boljšega sveta. S pomočjo društva gluhih in učiteljev iz Gluhonemnice se je izučila za damsko krojačico.

Med vojno se je spogledovala s prvim predsednikom društva gluhonemih Francem Klemenčičem ter se leta 1943 z njim poročila. Iz te ljubezni sta se rodila dva otroka, hči Vanda in sin Vinko. Po njunem pripovedovanju je bila Heda mati, kakršno si želi vsak: topla, prijazna in dobrosrčna. Kljub težkim časom se je znašla, s šivanjem je družinici izboljšala krizne čase, saj so njene pridne roke šivale niti življenja.

Med dolgo in hudo boleznijo moža je pokazala veliko ljubezni ter ga negovala do smrti. Vmes je prelila mnogo solza žalosti, še več pa solza sreče ob Vandini, Vinku in vnukih. Tudi med prijatelji se je veliko gibala, rada je prihajala v društvo ter hodila na izlete in zabave. Veliko je pripovedovala o zgodovini gluhih, vojnem času in borbi za preživetje v hudi revščini.

Draga Heda, tvoja pot je bila dolga, bogata ter prežeta z ljubeznijo, o čemer priča tudi tvojih triindevetdeset pomlad. Zadnja tri leta si preživela v domu starejših občanov v Fužinah, kjer si tudi v miru odšla. Mi, tvoji starejši gluhi, kolikor nas je še ostalo, se te bomo s spoštovanjem spominjali.

Naj ti v slovo napišem besede tvojih dragih: »*Ljuba mama, hvala ti za vse, kar si storila za nas. Tvojega truda ne more poplačati nihče. Nikdar in nikoli ne boš pozabljena. Počivaj v miru. Večno tvoja, Vinko in Vanda.*«

V imenu vseh članov Mestnega društva gluhih Ljubljana in od mene osebno, draga Heda, hvala za tvoj nasmeh, prijateljevanje in druženje. Mir s teboj ob Francu.

Meri Möderndorfer

*Neskončno trudna od iskanja,
od bojev, si miru želim,
miru, ki pesem vanj pozvanja,
da v njo zamaknjena zaspim.*

Lili Novy

V spomin Ivanki Urh (1913-2013)

Malokdo je poznal gospo Ivanko, malokdo je imel stike z njo, a bila je naša pričevalka zgodovine. In prav je, da se s spominom poklonimo pokojni stoletnici.

Rodila se je v Gozdu–Stahovici pred začetkom prve svetovne vojne, leta 1913, kot prvi otrok med šestimi, ter preživela vse brate in sestre. Zaradi škrlatinke je pri treh letih izgubila sluh in vstopila v svet gluhih, ki je bil v tistih časih precej trd. S pomočjo župnika so jo poslali v šolo za gluhe, takratno Gluhonemnico, kjer se je šolala sedem let. Bila je bistro dekle, saj se je poleg pisanja in branja z ustnic naučila tudi ročnih del, ki so bila takrat pomembna popotnica v življenju vsake ženske. Med otroke v zavodu se je hitro vključila in se navadila na jezik gluhe skupnosti. Po končanem šolanju se je vrnila domov na kmetijo in tam ostala. Delala je na polju, travniku in v gozdu ter sestri pomagala pri gospodinjstvih opravilih. Na Veliki planini so imeli planšarsko kočjo, kjer je rada gnala živino na pašo in uživala v lepotah narave, ki ji je podarila dolgo, lepo in mirno življenje.

Njen notranji svet tišine je bil zelo bogat, zaznala in opazila je marsikaj, kar sliščeji pogosto spregledajo. Prav v tišini je razvila izostren čut za lepoto. Pod njenimi prsti so v dolgih zimskih večerih ob krušni peči nastajale čudovite pletenine, obleke, izvezeni prti, zavese, šatulje in druge prelepe stvari. Razdajala jih je svojim dragim ter v puloverje, jopice in nogavice vtakala svoje misli in molitve.

Nikdar se ni omožila in imela otrok. Je pa neizmerno ljubila nečake, nečakinje in njihove otroke, kot bi bili njeni. Vesela je bila vsakega obiska, tako doma kot v domu starejših v Kamniku, kjer je preživela zadnjih osem let. Vsi, ki so jo imeli radi, so do zadnjega trenutka lepo skrbeli zanjo.

Umrla je 16. avgusta letos, nekaj dni pred svojim stotim rojstnim dnevom. Nam je s tem hotela povedati, da so vsakršni rekordi v življenju odveč? Svojem in redkim gluhim znancem bo ostal spomin na njen iskrivi prijateljski nasmeh, odprtost, pripravljenost pomagati ter pravo žensko odločnost.

Člani Mestnega društva gluhih Ljubljana ji želimo miren počitek, družini pa izrekamo iskreno sožalje.

Meri Möderndorfer

Summary

Celebrating the International Day of Persons with Disabilities the President of the Republic Borut Pahor, the President of the National Assembly Janko Veber and the Prime Minister Alenka Bratušek hosted the reception for all disability organisations in Slovenia. The event was also attended by numerous other representatives of the state. At the symbolic level the reception paid a tribute to all who work in the field of disability protection.

In accordance with the procedures and together with the Clubs we have prepared a plan to apply for the 2014 tender of the Foundation for Financing Disability and Humanitarian Organisations in Republic of Slovenia. The plan has been discussed and confirmed by the Slovenian Deaf and Hard of Hearing Clubs Association's Board. Since the Foundation's budget for 2014 is about thirty percent lower than for 2013 fewer resources may reasonably be expected.

Among other issues the Hard of Hearing Committee also discussed the Program of Rehabilitation, the novelties and the availability of technical means. In the field of technical means or hearing aids the Committee may get the opportunity for marketing.

Representatives of the Ljubljana Deaf and Hard of Hearing Institute, the Association of Slovenian Sign Language Interpreters and the Slovenian Deaf and Hard of Hearing Clubs Association participated in the preparation of the remarks to the Rules on Additional Expert and Physical Assistance to Children and Youth with Special Needs. We particularly paid attention to the Article 8 which regulates the interpretation into the Slovenian Sign Language. In our remarks we emphasised the fact that the constitutional right of hearing impaired to communicate in their mother tongue mustn't be violated.

At the council meeting of the Foundation for Financing Disability and Humanitarian Organisations in Republic of Slovenia the President of the Slovenian Deaf and Hard of Hearing Clubs Association Mladen Veršič along with the representatives of other disability organizations presented the implementation of the special national social program called Personal Assistance. In the media we came across the extensive pressure related to the implementation of the program as well as individual unethical writing, whether the persons with hearing impairment need it or not.

Personal assistance is not solely intended for overcoming architectonic and physical barriers but also communication barriers. We may overcome some barriers with the help of the interpreter and some with the personal assistance. The need for communication is a basic personal need that all other psychological needs are based on.

The Slovenian Deaf Sport Organisation has started the procedure for ratification of its acts and election of its new bodies and leadership. Together with professional assistance of the employee Anton Petrič the Slovenian Deaf and Hard of Hearing Clubs Association jointly with the Slovenian Deaf Sport Organisation is carrying out a special national social program and is also actively internationally involved with the Sports Association for Persons with Disabilities – Paralympic Committee.

On a personal initiative of the President of the Slovenian Deaf and Hard of Hearing Clubs Association Mladen Veršič more than twenty deaf and hard of hearing young people attended the lecture on the new job search business orientations and the presentation of the contemporary online networks.

Utrinki
z gledališkega
festivala

